

DAVID BEN GURION:

292997

CHALUCCIONIZMUS
VAGY
REVIZIONIZMUS

BCU Cluj / Central University Library Cluj

FORDITOTTA
GROSZ JUDA

KIADJA AZ ARADI AVIVA-BA-
RISSZIA, MINT A HITACHDUTH
AVIVA-BARISSZIANOARKIADÓJA

1 9 3 5

DAVID BEN GURION:

**CHALUCCIONIZMUS
VAGY
REVIZIONIZMUS**

BCU Cluj / Central University Library Cluj

FORDITOTTA
GROSZ JUDA

KIADJA AZ ARADI AVIVA-BARISSZIA, MINT A HITACHDUTH AVIVA-BARISSZIA NOARKIADÓJA

1 9 3 5

BCU Cluj-Napoca

RBCFG202100056

A palesztinai chaluc-mozgalom és a revizionizmus közötti ellentétek nemszociális problémák vitatásából indultak ki. Mielőtt Jabotinsky a palesztinai chalucmozgalom ellensége, az áldott polgárság zászlóhordozója és harcosa lett volna, a cionista politika különböző területein és a cionista gondolat koncepciójában alapvető ellentétek fejlődtek ki.

A palesztinai munkásmozgalom már az első időkben a *chaluci megvalósítás* cionizmusát tette magáévá, azt a cionizmust, mely minden reményét a népakaratba és a *magunk* által végzett munka értékébe helyezi, mely odaadásra, belső munkakészségre támaszkodva, csak a zsidó munka teremtő erejében és teljesítményeiben bizik. Ez a cionizmus nem hivatkozik külső erőkre, nem vár idegen segítséget, annak ellenére, hogy tisztában van a kívülről ható tényezők jelentőségével, de tudja, hogyan kell alkalmas és célszerű politikai feltételekért harcolni. A cionizmus megvalósítása nehéz, bonyolult folyamat, amely a néptömegek szervezett, állandó és önkéntes erőfeszítése nélkül nem képes elérni végső célját.

A *chaluci megvalósítás* cionizmusával — Jabotinsky demonstratív cionizmusa állott szemben.

Ez a cionizmus a külső politikai hatalomban: Angliának palesztinai közigazgatásában látja a cionista megvalósítás leglényegesebb tényezőjét és azt hiszi, hogy a mozgalom legfontosabb feladata politikai állásfoglalás útján a mandatórius kormányt és a Népszöveget a zsidó érdekeknek megfelelő magatartásra készíteni. A világnézete szerint a cionizmus megvalósítása lényegében a zsidó népen kívül álló tényezőktől függ. Ez az a könnyű cionizmus, mely csupán megfelelő politikai hatalomra tart igényt és szerinte minden más magától adódik. Ezért irányulnak kifelé ennek a mindig másokra szánító cionizmusnak az erőfeszítései.

Annak következtében, hogy ez a cionizmus kizárólag külső tényezők hatására támaszkodik, nem is tudja a befele ható erőket kihasználni és nem tudja megérteni azokat a lelki momentumokat, melyek a megvalósítás kérdéseiben döntő sullyal bírnak. A magunk nagy céljaira irányuló saját akaratunk helyett, csak külső erők hatása alatt mozgó néma számoszlopokat lát. Ebből a beállítottságból adódik az a negatív magatartás is, melyet ez a cionizmus a chaluc- és munkásmozgalommal szemben tanusít. Az a magatartás, mely a zsidó légió megteremtésénél kezdődött, Tel Chaj védelménél folytatódott, az 1929-es zavargásoknál sem szűnt meg és ma is fennáll. Minden történelmi eseménynél szembe találkozott Jabotinsky és a palesztinai munkás és minden alkalommal világosabbá vált a két felfogás közötti döntő különbség.

A munkásmozgalom sulypontját *belső erejében, a nép történelmi akaratában* látja, míg a revizionizmus döntő tényezőként az *idegen uralmat, az államhatalom külső erejét* ismeri el.

A két légió története

A palesztinai munkás 1918-ban, a zsidó légiók találkozásánál került össze először Jabotinskyvel. Palesztina meghódításában az angol katonasághoz csatlakozott mindkét légió katona-jelleggel birt és egy zászló alatt harcolt a közös fronton. De az a két légió, mely Palesztinában találkozott, lényegében, szervezetében és céljaiban teljesen elütött egymástól. A két zsidó légió találkozásánál ismerték fel először azt a különbséget, mely a palesztinai munkásmozgalom és Jabotinsky között azóta is fennáll: két zsidó légió volt az országban az angol hadseregben — a munkásság és a velük szimpatizálók önkéntes légiója és egy saját akarata ellenére besorozott zsidó légió.

Az önkéntes légió Palesztinából, Amerikából és Argentínából származott. Tagjai nem voltak katonai szolgálatra kötelezve, Anglia nyomása nem nehezedett rájuk. Nem külső kényszer, hanem belső ösztön hajtotta őket a légióhoz. Érezték és tudták, hogy ebben a világháboruban dől el Erec Jiszrael sorsa s nem akarták, hogy csak nem-zsidó vér hulljon az ország felszabadításáért. Saját akaratuk folytán soroztatták be magukat a palesztinai frontra. Ezt a légiót a palesztinai munkások és amerikai elvtársaik szervezték meg.

A második légió Angliából jött, akarata ellen kényszerítették belépésremajdnem mindentagját. Külföldi zsidókat mozgósítottak, azokat a orosz alattvalókat, kik még a háboru előtt telepedtek le Angliában. Azok a zsidók voltak, kik Oroszországba visszatérni nem akartak, viszont az angol katonaságnál sem jelentkeztek.

Az angol közvélemény egy része felzudult az „idegenek” ellen, kik szükség idején nem segítettek annak az országnak, mely menedéket adott nekik. Minél több emberélet esett áldozatul a háboruban, — Anglia is sorbaállította fiatalságát és felnőttjeit, — annál erősebb volt a gyűlölet az idegen zsidók ellen, kik nemcsak régi hazájukban — Oroszországban, — hanem újabb lakóhelyükön — Angliában is ki akarták bujni a katonai szolgálat alól. Az akkori belügyminiszter, a zsidó Herbert Samuel, hiába küzdött ezzel a kérdéssel, nem talált kiutat. Egyik oldalon a közvélemény állott, másikon idegen állampolgárok tömege, kik egyidejűleg saját hitsorsosai is voltak, de akiknek semmi érdekközösségük sem lehetett Anglia érdekháborújával. Hosszas habozás után határozta el magát arra, hogy elfogadja Jabotinsky tervét, hogy ezeket a zsidókat légióba sorozva, a palesztinai frontra mozgósítják. Az angliai asszimiláns zsidóság előkelői a terv ellen foglaltak állást, Jabotinskynek és néhány barátjának azonban sikerült a nehézségeket leküzdeni s 1917 augusztus végén megjelent a zsidó légió megszervezését elrendelő végzés. Ennek a légiónak legnagyobb részét — egy pár önkéntes jelentkezőtől eltekintve — erőszakkal sorozták be és akaratuk ellenére küldték a palesztinai frontra. Ez azonban nem tartotta vissza őket attól, hogy a háboruban kitüntessék magukat híven teljesítve katonai kötelességüket. Ennek a légiónak a megteremtése Jabotinsky kitartó munkájának köszönhető.

A két légió között még egy lényeges különbség volt: az Angliában besorozottak csak addig maradtak az országban, míg a légióhoz tartoztak és katonai parancsnokság alatt állottak. A légió nem

volt létkérdés, de maga az ország sem birt nagyobb jelentőséggel számukra és a háboru végén a légió feloszlátása után vissza is tértek Angliába. Ezzel ellentétben az önkéntes légió emberei szoros kapcsolatban éltek az országgal, annak eseményeivel. Nemcsak a palesztinaiak, hanem az amerikaiak is, kik azért jöttek az országba, hogy résztvegyenek felszabadításában, hogy a felszabadítás után munka és kolonizáció útján gyökereződjenek az országhoz, a földhöz.

Mose Smilansky*, aki a palesztinai légió megteremtésében aktiv szerepet játszott és még annak idején nagyon közel állott a munkássághoz, a következőket írta az önkéntes légióról:

„A légió megalakulása nem az egész Jisuv, hanem csak a munkásság érdeme. Juda kolóniái 22 embert, míg Galil kolóniái egyet sem küldöttek. A „százak“ a munkásság soraiból és barátaiból, a jaffai héber gimnázium tanítványaiból rekrutálódtak. Az első palesztinai légió megteremtői munkások voltak, olyan emberek, akik a leszerelés után visszatértek az ekéhez és kapához.” (Haerez 1920 III. 4).

A Jabotinsky által Angliában alapított légió idegen hatalom parancsára támaszkodott. De magának Jabotinskynek is csak eszköz volt, hogy nyomást gyakoroljon angliára. Politikai eszköz, diplomáciai argumentum, kifelé ható demonstráció

* Mose Smilansky ma a palesztinai zsidó ültetvényesek szövetségének elnöke és mint ilyen a szervezett munkásmozgalom ellensége. Dus gazdag ember. Valamikor maga is munkásember volt és lelkes harcosa a munkáscionizmus ideáljának. Ma ezen ideálok ellen harcol. E közben idézett cikkei abból az időből valók, amikor Smilansky is a munkásság politikai frontját követte.

csupán. Ezzel szemben a palesztinai önkéntesek és amerikai elvtársaik részére a légió belső szükséglet, saját akaratuk kifejezése volt, hogy az országgal megingathatatlan és vérrel pecsételt szövetséget kössenek. A zsidó ifjúsághoz intézett kiáltvány volt a légió, arravaló eszköz, hogy felébresszék a népben az áldozatkészséget és odaadást.

„Arra törekszünk, hogy zsidó légiókat állítsunk össze Palesztina és a diaszpóra összes országainak zsidóságából, melyek Angliával együtt harcoljanak a palesztinai fronton. Az a tömeg, mely katonai szolgálatra kész, egyidejűleg az ország felépítésének munkáját is meg akarja kezdeni. A zsidó harcos-sereg megteremtésével, zsidó munkáshadsereg is támad. Mi arra törekszünk, hogy azok a munkástömegek, melyek csapatunk mögött állanak, zsidók is legyenek, mert a katonai szolgálatra, önkéntes jelentkezésre való hívás után fog támadni a jelszó a kalapács és kapa megragadására, utépitésre, szántásra, vetésre, földművelésre. Ki akarunk jutni a szűk légkörből, a tétlenségből az országban való aktivitás és munka útjára” — így irt Sch. Jawneeli az önkéntes mozgalom keletkezésének idejében. (Al Hassaf. 1918.)

Az önkénteseknek 1918 Adar 3—4-én tartott konferenciáján az alapítók egyike E. Colomb a következőket mondotta: „Mi nemcsak szért megyünk a háboruba, hogy vérünkkel szenteljük meg az országot, mert cselekedetünknek sokkal nagyobb jelentősége van: a zsidó népben szunnyadó életakarat kinyilatkoztatása. Mozgalmunknak tehát ki kell terjeszkednie az egész diaszpórára. Tudom, hogy külföldön sokkal több nemzeti erő van, mint amennyi

fölött ma az országban rendelkezünk. De éppen az a sajtóságos Palesztinában, hogy itt olyan emberek csoportosulnak, kik állandóan nemzeti munkát végeznek, olyanok, kiknek életproblémáik a nép újjászületésével forrtak össze. Az önkéntes mozgalom új nemzeti intézmény, mely az első zsidó munkás bejövételével kezdődött."

Abban a memorandumban, melyet a légió vezetősége 1918 Adar hónapban nyújtott be a nagyvezérkarhoz ez állott: „Mi önkéntesek, legnagyobb-részt munkások vagyunk, kik az eke vasától jöttünk el. Zászlónkra a munka ígését irtuk s ebben látjuk népünk újjászületésének útját. Ha most el is hagytuk a munkát, azt csak egy belső megérzés hangjára tettük, mely azt parancsolta, hogy nemcsak verejtékünket, de vérünket is adnunk kell az országnak."

A palesztinai légió alapszabályaiban a következő három legfontosabb paragrafust találjuk: 1. Résztvenni az angol hadsereggel Palesztina felszabadításában 2 Megteremteni zsidó hadsereg magvát 3 Elveinket terjeszteni a zsidó lakosság körében: avoda acmit, szafa vö tarbut ivrit (munka, nyelv és héber kultúra.

Hogyan született meg a zsidó légió gondolata

A légió keletkezésének leírásával vezeti be Jabotinsky emlékiratait és kb. a következőket mondja: „Orosz ujságoknak zsidó tudósítója járta be a háboru kezdetén Franciaország különböző városait. Bordeauxba való megérkezésekor olvasta a hirt, mely Törökországnak a háboruba való belépését

jelentette. Ekkor ébredt fel benne egy zsidó légió alapításának terve." Ez a vándortudósító természetesen Jabotinsky volt.

Kétségen kívül áll hogy ezek a sorok egyenes elgondolásból fakadtak, de a tények ismerete nélkül íródtak. Nem tudta azt, hogy a légió gondolata a világháború előtt keletkezett és pedig nem a Gálutban, hanem Erec Jiszraelben.

Több mint huszonöt évvel ezelőtt született meg a „Hasomer” alapításának gondolata, mely szervezet elődje volt a zsidó légióknak. A galilelai hegyek kis falujában, Szedzserában hirdették meg először a mai idők zsidó légiójai. Ez a légió ugyan nem viselt egyenruhát, nem ismerték el hivatalosan, tagjai is minden felülről jövő kényszer nélkül tömörültek. Önkéntesek voltak civilruhában, de fegyverben álltak és fegyelmezettek voltak, mint egy valódi hadsereg. Ez volt az első önkéntes légió, melyet fiatal zsidó maroknyi csapata alakított, kik, midőn az országba jöttek, nem tudtak beletörődni az idegen őrség szígyenébe.

A józan, „gyakorlati” emberek gunyolódása, különböző nehézségek és veszélyek dacára teremtették meg a „Hasomert”, mely megszüntette a Jisuv gyávaságot és növelte saját és szomszédai szemében az iránta való tiszteletet. Szedzserában, Messában, Merchaviában, Rechovothban somerjaink hőstettei magas árat követeltek. Legjobbjaik: Jiszral, Korngold, Berele Schweiger, Jecheskel Nissanov, Meir Chasanovitz és még sokan estek el, de a lelkesedés nem csökkent és a posztokat senki sem hagyta el.

Azokban a mérgezett, izgató cikkekben, melyeket Jabotinsky az utóbbi időben Erec Jiszrael mun-

kásai ellen irányít, van egy különösen értékes „gyöngy”, melyhez hasonlót a legvadabb antiszemita irodalomban sem találunk. Egy cikkében, melynek címe „Chaluzim und Chaluzim” (Haint 932 X. 7.) azt akarja a revizionista „Führer” a galuti közvéleménynek bebizonyítani, hogy ha megisméltődnek az 1929-es zavargások, úgy a chalucok és munkások az arab gyilkosokhoz csallakoznának.

Amikor Jabotinsky ezt a szörnyű mesét megírta, jól tudta, hogy épen ezek a „chalucok és munkások” voltak a „Hasomer” megalapítói és a Jisuvnak huszonötéztendő óta a védői. Jabotinsky is jól tudta, hogy a Hasomert munkások alapították, kik ma a Hisztádrutban vannak. A védelem és őrzés első áldozatai Jiszrael Korngoldtól, Berele Schweigertől, Josef Trumpeldortól, Sara Tschizik és testvére Elraim Tschizik-ig, mind munkások, munkáscionisták voltak.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A zsidó „Führer” „Chalucim und Chalucim” e. rágalmazásait határozott politikai célzattal írta: be akarta bizonyítani a nyilvánosságnak, hogy nem azokat a „chalucokat kellett volna az országba engedni, akik eddig bevándoroltak, hanem az ő „chalucait”, akiket kitanítottak arra, hogy szirájkot törjenek, hogy munkásszervezetet romboljanak. Ha élnének ma Korngold, Schweiger, Trumpeldor és Tschizik és ha a cionistaszervezet revizionista uralma alatt akarnának az országba jönni . . . Jabotinsky bizonyára nem adna nekik certificatot.

A Hasomer és ellenzői

Milyen körülmények között alapították a Hasomert?

Amikor a munka uttörői negyedévszázaddal ezelőtt az országba jöttek és a kb. ezer zsidót számláló husz kolónián több, mint háromezer arab munkást találtak, elhatározták a zsidó munka zász-lajának kibontását. De nem elégedtek meg a zsidó munkával és a zsidó munkáért való harccal. A kolóniákat akkor még idegenek őrizték. Sokszor fordult elő, hogy a környék legnagyobb tolvaját tették meg őrnek, mert annak volt legnagyobb tekintélye. Az akkori, „rendes” török uralom alatt, olyan nép kö-rében, melynél a vérbosszu uralkodó szokás volt, igen veszedelmes munkának tartották az őrzést, melyre egy földmives-fiu sem vállalkozott. Ilyen kö-rülmények között támadt az a kis bátor embercso-port — zsidó munkások — kik kiadták a jelszót: „Nemcsak a munkát, de zsidó őrséget is.” Amint kimondták, azt meg is valósították.

Mose Smilanski emlékirataiban (1918) a követ-kezőket írja a Hasomerről: „Tíz évvel ezelőtt — a Tábor hegy alján — tették le a Hasomer szervezel alapkövét. Még jól emlékszem az első napokra, a mikor először jöttek a hírek a maroknyi fiatal zsidó csoport „merész” vállalkozásáról, kik a kolóniák őrzését kezeikbe akarták venni. A Jisuv teljesen negatív álláspontra helyezkedett. Mindenki gunyoló-dott: „Még a fellachok sem védik magukat és fal-yaik, földjeik, termésük őrzését a mugrabokra, be-duinokra és cserkeszekre, tolvajok és rablók cinko-saira bizzák. Hogy versenyezhetnének velük ezek a fiatal emberek nyetvtudás, fegyver és tapasztalatok nélkül?...” Mások viszont fel voltak háborodva, mondván: „Romlást hoznak ezek a fiatalok az egész Jisuvra.” „Ahogy az első tolvaj golyójuktól el-esik, az egész Jisuv megszenvedti azt.” Mások meg

azt mondták: „Nekünk szántani, építeni és ültetni kell, az „ölés és megöletés” jogáról még egyelőre lemondhatunk”.

A fiatal emberek maroknyi csapata — kik a Tábor hegyén gyűltek össze — fogalommá fejlesztette a zsidó őrséget. Ez ma már magától értetődő valóság. De akkor elszántság, vakmerőség, belső szeretet kellett a kitartáshoz. A zsidó Jisuv annak idején az örök kénye-kedvének volt kiszolgáltva. Metullában évjáradékot fizettek, Jessod Hamaalában a mugrabok és cserkeszek verekedtek egymással az őrségért és a koloníanak ahhoz kellett alkalmazkodnia, ki megszerezte magának a hatalmat. A legyőzött mugrabok egyszer a kolonia uccáján öltek le egy kolonistát, Ros Pinán teljesen feladták a szőlő- és mandulaültvények őrzését, Szedzserában szabadon lophattak az arabok. Chederán nem ültették be a távolabb eső parcellákat, Zichron Já-kob fájdalomdíjakat fizetett. Risonban és Rechovoton félték a legkisebb változtatástól is az őrségben, mert minden ilyen kísérlet száz és száz csemetefák kitépését eredményezte.

Ebbe az anarchiától elnyomott világba avatkoztak be fiataljaink, olyan anarchiába, mely még a hatóságok beavatkozásától sem félt. Ez a világ csak az ököljogot ismerte, csak azt respektálta. És a mi fiataljaink arról mertek álmodni, hogy kemény öklük erősebb lesz amazokénál, hogy az ököljog alapján tiszteletet és becsületet szereznek és teremtenek a zsidó öröknek...

És meg is teremtették... Megteremtették a nyilvánosság nemtörődömsége, a környezet nemtörődömsége s álhatatlansága dacára, a kormány akaratára ellenére.

A somérok nyomaiban már az első perctől kezdve vér és bosszu járt. Tradíciókat próbáltak ősszetörni, új utakon járni. A zsidó kolónia hozzá szokott ahhoz, hogy kihasználják, szomszédaik viszont ahhoz, hogy kizsákmányolják. A zsidóknak az volt a funkciójuk, hogy a gyengeség mintaképeül szolgáljanak, hogy szájalom és megvetés tárgyai legyenek. A „halál gyermekeinek” nevezték őket. Ezt az atmoszférát akarták megváltoztatni elszánt somerjaink. Minden bokorból, minden sziklahasadékból fegyveres támadás leselkedett a zsidó somerre... lövések... halál...

A kis csapat munkásfiatalember rendíthetetlenül haladt tovább megkezdett útján. Egyik oldal vére és bosszuj, másik oldal vérét és bosszuját hozta magával. Mindezek után jött a rendőség... korbács... baksis... keleti börtönök borzalma... A Jisuvnak egyetlen megnyilvánulását sem üldözte annyira a török kormány, mint a zsidó őrséget. A kormány inkább tudta értéke szerint mérlegelni a zsidó őrséget, mint maga a Jisuv.

Alig mullott el néhány esztendő és a Hasomer polgárjogot nyert. Egyik oldalon fogcsikorgatva, eszméletlen dühvel állottak félre, de a másik oldalon tisztelettel és megbecsüléssel fogadták őket. El kellett ismerni a Hasomer létezését, mert ahova betette a lábát, vége volt a lopásnak és zsarolásnak. A zsidó élet és vagyon biztonságba jutott általa.

Hogyan is lehetett volna ezektől az emberektől a tiszteletet megtagadni? Hát nem vonult át az egész Jisuvon annak a zsidó fiatalembernek a híre, aki egyedül harcolt sokak ellen Merchavia földjein, éjnek idején és elpusztította az egész Emek legnagyobb rémét, legveszedelmesebb rablóját? Va-

jon ki tud ugy átmenni Saronából Jawneelre, hogy tisztelettel ne nézne arra a helyre, ahol Nissanowot legyilkolták? Ki tud átmenni érzéktelenül Saron és Tabor síkságain anélkül, hogy fantáziájában ne élne át, hogyan vett üldözőbe egy egész felfegyverkezett törzs két somért, kiknek végül sikerült elmenekülniök?

A „Hasomer” nemcsak a zsidó őrség jogát és tiszteletét hódította meg, hanem mindazon pontokat is, melyeket a munkások és földmivesek nem tudtak birtokukba venni. A Hasomer vérével épült Merchavia és segítségével szervezték meg a Karkurt. Mindenütt vérét adta az építéshez, a megerősödéshez”. (Igy irt M. Smilanski az „Al Hassaf” egyik 1918-as számában.

A világháboru kitörése.

Amikor Törökország beavatkozott a háboruba, nagy veszélybe került a zsidó Jisuv. A lakosság nagyrésze orosz alattvalókból állott, tehát ellenséges hatalom polgáraiból, kikre vagy elfogatás, vagy kiutasítás várt. A Hasomer kiadta a jelszót; minden zsidónak fel kell vennie a török állampolgárságot, ezáltal elkerülendő a kiutasítás. A munkásság emberei — a Hasomer tulajdonképeni alapítói — nem elégedtek meg ezzel a felhívással, mert tisztán látták, hogy ez a háboru országok és államok sorsát dönti el, hogy Palesztina előbb-utóbb az egymással harcoló hatalmak harctere lesz. Ezért a török kormányal egyetértésben elhatározták az országot őrző önkéntes légiónak a megalapítását. A munkásság két megbízottja I. Ben Cui* és D. Ben Gurion 1914 novemberében terjesztették Sakki Bey jeruzsá-

lemi főparancsnok elé a légió megalakításának ter-
vét, előrebocsájtvá, hogy annak tagjai a háboru tar-
tama alatt az országban maradnak és támadás ese-
tén az ország és lakossága védelmében vesznek
rész. A török katonai tanács el is fogadta a ter-
vezetet.

Az első jelentkezők között volt a tragikus vé-
get ért J. Ch. Brenner** is, ki annak idején a
„Haachduth” szerkesztőségében dolgozott.

Alighogy megkezdődtek a jeruzsálemi orosz-
piacon a gyakrlatozások, ukáz érkezett a damasz-
kuszi hadtestparancsnokságtól, mely az önkéntes-
légió felosztatását rendelte el. Dzsema! pasa, a ne-
gyedik hadtest parancsnoka el akart nyomni min-
den olyan mozgalmat, mely ezekben az országok-
ban — Szíriában és Palesztinában — veszélyt je-
lenthetett a török hatalomra. Így a cionista és arab
mozgalomnak is hadat üzent. Mindent betiltottak,
amiben cionizmust láttak. A zsidó milícia megterem-
tésének gondolatát csirájában elfojtották. A légió
alapítóit elfogatták és „élethossziglani” száműzetésre
ítélték. Így utasították ki 1915 Nisan elején Ben
Zwit és Ben Guriont. A Hasomer vezetések veze-
tőit: Israel és Mania Sochat-ot elfogták és Törökor-
szágba vitték.

M. Smilanski így ír az akkori időkről: „Meg-
kezdődött a somerek üldöztetése. A jaffai kaimakám
még a háboru elején betiltotta a zsidó őrséget. A
Jaffa-környéki koloniák nemzsidó nevek bejelenté-
sével leplezték az őrséget. A koloniákon kémek

* Ben Cvi ma a Vaad Leumi, a palesztinai zsidó nemzeti
tanács elnöke és a munkásság egyik vezére.

** J. Ch. Brenner jeles héber költő volt, aki az 1920-as
arab zavargásokban esett el.

jártak és igyekeztek minden lehető felkutatni a Hasommérről. Chassan Beck, Jaffa kormányzója mondta akkor: „Én foglak megvédeni benneteket, nektek sem fegyverre, sem őrzőkre nincs szükségetek”. És amikor Dzsemal pasa a földvásárlást és a zsidó munkát tilalommal próbálta megbénítani, elsősorban a zsidó őrség ellen lépett akcióba”.

A török kormány ugyan feloszlatta a Hasomért, a háború alatt, de a Hasomér gondolata tovább élt. Az az önkéntes légió, mely Palesztinában és Amerikában a hódítás kezdetén megalakult, az a légió a Hasomér gondolatának volt egyenes folytatása.

Trumpeldor légiója

Az angol hadsereg első önkénteslégióját 1915 telén Alexandriában alakította és vezette Trumpeldor.

Josef Trumpeldor apja I. Miklós hadseregében szolgált és így a fiatal Josef Észak-Kaukázusban, távol a zsidó élettől, katonai szokások és fogalmak világában nevelkedett. Az orosz-japán háború kitörésekor önkéntesen jelentkezett, hősiiesen harcolt. Porth Arthur ostrománál meg is sebesült (1904 VIII. 7-én), mely sebesülés következtében elvesztette egyik karját. Később japán fogságba került. 1905-ben visszatért Oroszországba, ahol magas kitüntetésbe részesült és tiszti rangot kapott. Ezek után tovább folytatta tanulmányait az egyetem jogi fakultásán.

Ebben az időben ért meg társadalmi öntudata. A két nagy ideál összeforrásáról álmódozott: igazságos társadalom és Palesztina! Ez a problémakomplexum nem hagyta többé nyugton. Tanul, kol-

légáival tárgyal, tapasztalatokat gyűjt, terveket követ. Tervei a megvalósuláshoz közeledtek: 1919 augusztusában Rommy-ban hét fiatalember gyűlt össze, akik palesztinai kivándorlásról és munkástelepek alapításáról beszélgettek.

1912 októberében valóra vált hosszú esztendő álma: Trumpeldor néhány barátjával Palesztinába érkezett, ahol már néhány emberük várta őket, akik előbb vándoroltak az országba. Migdalban kezdtek dolgozni, ahol a közös társadalmi élet formáinak megteremtésén fáradoztak. A keserves valósággal nehéz harcokat vívtak. Nem tudtak megküzdeni a nehézségekkel s hosszú próbálkozások után szétszéledtek. Trumpeldor azonban nem veszítette el hitét, Daganiába ment, hol továbbra is szántás, vetés, aratás volt életének tartalma. Lassan-lassan összeforrt a palesztinai munkássággal, átvette azok gondolkodásmódját, szellemét. A Hasomér is igen nagy hatást gyakorolt életének alakulására.

Daganiában keletkezett egyik levelében ezt írja barátainak: „Bizonyára hallottatok a daganiai, kinereti és szedzserai hármasszékességéről. A napokban érkezett meg az elesett Mose Barsky fiatalabb testvére Oroszországból, hogy betöltse bátyjának helyét. I. Salzman helyét Kineretben egy Judeából átjött jó barátja tölti be. A Szedzserában megölt J. Feldmann helyébe bátyja lépett. Így is illik ez Erec Jiszraelhez, a sorokat ki kell tölteni, a munka tovább kell, hogy haladjon. Izrael nem árvult el, a hősiesség nem pusztult ki. A biztonsági intézkedéseket nem hanyagoljuk el, a hangulat jó, dacára a nehéz időknek. Minden nap takarítjuk fegyvereinket és várunk.”

1914-ben a háború kitörésekor így ír: „Egy katonára, az orosz hadsereg tisztje nem maradhat az országban.” Alexandriába megy a palesztinai emigránsokkal, ott dolgozik egy darabig. Életében új periódus kezdődik. Megszületik a zsidó légió gondolata, hogy résztvegyen Palesztina elfoglalásában. A kezdet kis méretű és tökéletlen. Anglia nem akar olyan zsidó légiót, mely már kezdetben Palesztinában akar harcolni. Csak egy a Dardanellákba irányított transport-batalliont hajlandó elfogadni. De ezt a kis kezdetet sem szabad lebecsülnünk. A fődolog nem a hely és nem a forma, hanem a cél, a terv maga. A kis légió ki fog fejlődni, új formát fog ölteni.” Trumpeldor azon fáradozott, hogy ennek az emberanyagnak katonai formát adjon.

Ugyanabban az időben érkezeti Jabotinsky Alexandriába. Részt vett az angol vezérkarral folytatott tárgyalásokban, másodikként iratkozott az önkéntesek listájára, de nem ment Trumpeldorral. Nem akart csatlakozni a Tripolisba induló „Zionist-Mule-Corp”-hoz (Trén-csapat), amikor Jabotinsky elmondta Trumpeldornak véleményét, a félkaru hős azt felelte: „Ha a dolgot, mint katona vizsgálom, úgy látom, hogy ön a különbség jelentőségét túlozza. Nincs differencia abban, hogy valaki a lövészárkokban katonáskodik avagy a transzportnál. Ugy ezek, mint amazok, egyformán katonák, a háboruban nélkülözhetetlenek és a veszély mindkét helyen egyformán nagy. Ugy tűnik nekem, hogy Ön, szégyenli a „Mule” (öszvér) szót. Ezt azonban gyerekes túlzásnak tartom”.

„De ez nem a palesztinai front” — válaszolta Jabotinsky.

„Nem is az a fontos” — válaszolta Trumpeldor — ha az egészet katona szemmel nézzük. Ahhoz, hogy Palesztinát felszabadíthassuk, le kell győzni a törököket. Hogy ez melyik fronton történik majd — északon vagy délen — az már technikai kérdés. Minden ut Cionba vezet.” (Jabotinsky feljegyzéseiből).

Amikor mi 1915 elején Alexandriába érkezünk, Trumpeldornak „Zionist Mule Corps”-át Gallipoliba való indulásra készen találtuk. Jabotinsky már nem volt Egyiptomban, ő közben Olaszországba utazott.

Trumpeldor feljegyzései szerint a Z. M. C. 650 emberből állott, ebből 562 került a frontra. Azok, akik később jöttek nem mehettek frontra. Hat ember meghalt, kettő Alexandriában. Ötvenöt megsebesült.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ez a csapat nem volt hosszúéletű. Gallipoliból való visszatérés után Trumpeldor mindent elkövetett, hogy összetartsa őket, de minden fáradozása hiábavalónak bizonyult. Rövid ideig támogatta Jabotinskyt abban a törekvésében, hogy Whitechapel* fiatalágából zsidó légiót toborozzon, de miután ez sem ígért eredményt, elhatározta, hogy visszatér Oroszországba. A nagy forradalom első hírei reményeket ébresztettek benne. Egy zsidó hadsereg létesítéséről álmodozott, mely százezer emberrel a Kaukázuson át Palesztinába vonulna. Közben a „Hechaluc” megszervezésén fáradozott. A bolsevista forradalom azonban felborította nagy tervét. Trumpeldor mégis hű maradt a chaluci-cionizmus gondolatához, és nem vesztette el munkakedvét. Hechaluc-sejte-

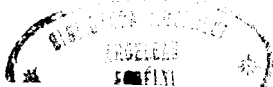
* Whitechapel; London zsidó negyede.

ket szervezett, előkészítette azoknak allijáját és 1919-ben visszatért az országba. Itt a munkásságot két táborra szakadva találta. Az Achdut Haavoda-hoz és Hapoel Hacairhoz** kiáltványt intézett, melyben az erők összefogását, a munka közös megszervezését hirdeti.

Mikor Palesztinából való kiutasításunk aktuálissá vált, megbeszéltük amerikai munkánk irányvonalát. Amerika volt az egyetlen semleges ország, mely nagy zsidó tömeget foglalt magába. Két programpontra szögeztünk le: az egyik a Hechaluc megalapítása, a másik, egy zsidó hadsereg megszervezése volt Palesztina részére arra az esetre, ha Amerika beleavatkozna a világháborúba.

„A kiutasítás előtt — így meséli I. Ben Zvi a „Maasef L'nuath Hechaluc“-ban — a palesztinai munkáspárt sorozatos üléseket tartott, egyeseket börtönben. Egyik legfontosabb kérdésünk a Hechaluc megszervezése, egy olyan munkássereg egybetömörítése volt, mely rövid időn belül munkához láthat. Két kiutasításra ítélt chavérunk azzal a határozott utasítással hagzta el az országot, hogy a száműzetésben chalucmozgalmat teremtenek“.

* Az Achdut Haavoda: a Poale Cion munkáspárt palesztinai tagozata által kezdeményezett és 1919-ben a háború utáni munkásbevándorlók és a légió egy részének bevonásával alakult munkásszervezet volt, mely az összmunkásság szervezeti egybefogását célozta. Ez azonban meghiúsult a Hapoel Hacair ellenállásán és az Achdut Haavoda később lecsatlakozott a Poale Cion világszövetséghez. A Hapoel Hacair: 1905-ben alakult palesztinai munkáspárt, mely a marxista Poale Cionnal szemben a népszocializmus eszméjét hirdette és erős nemzeti jellege volt. Az Achdut Haavoda és a Hapoel Hacair egyesüléséből alakult a mai általános palesztinai munkáspárt (Má pá j).

Hogy Amerikába érkeztünk — 1915 Szivan 5-én értekezetet tartottunk Poale Cion végrehajtóbizottságával, hol előadtuk követeléseinket. Dacára a lélektani nehézségeknek olyan időben akartunk megkezdeni a munkára való előkészítést, amikor Palesztina kapui zárva voltak, amikor javában tombolt a világégés, meghallgatásra találtunk amerikai testvéreinknél. Megteremtették a lehetőségét, hogy New-Yorkban, és az ország többi részeiben széleskörű propagandát folytathassunk és minden erejükből támogattak bennünket Hechaluc megalakításában. A beszervezett chalucok közül sokan az amerikai zsidó farmereknél helyezkedtek el, hogy megtanuljanak dolgozni.

Miután Amerika beleavatkozott a háborúba, elhatároztuk, hogy a Hechaluc kereteit katonai tekintetben is kibővítsük. Először arra gondoltunk, hogy amerikai színek alatt alakítsuk meg a légiót. Ezt a tervet L. D. Brandeis* főbíró is támogatta, ki személyesen interveniált az U.S.A. elnökénél. Miután Amerika elhatározta, hogy Törökországgal szemben semleges marad, meghiusult ez a terv és mi Anglia követéhez fordultunk. Hosszu idő telt el, amig érvényt tudtunk szerezni követeléseinknek: palesztinai fronton harcoló zsidó katonai egységet akartunk szervezni. Végül is elfogadták feltételeinket és a zsidó sajtóban felhívást intézhettünk ifjuságunkhoz az önkéntes jelentkezésre. Az 1915-ben alakul Hechaluc tagjai jelentkeztek elsőnek.

*Brandeis, az amerikai cionista mozgalom legnevesebb vezetője volt a háború utáni évekig. A háború után a Cionista Világszervezet díszelnökévé választották. később éles ellenzéki harcot indított Weizmann hivatalos cionista politikája ellen.

1918 tavaszán szállottak hajóra a palesztinai frontra indított zsidó önkéntesek,

Az amerikai légionárusok két csapatteste **Margolius** ezredes parancsnoksága alatt harcolt a palesztinai hadjáratban, míg a többi csapatokat szándékosan tartották vissza a palesztinai önkéntesekkel együtt Egyiptomban a fegyverszünet megkötéséig. Az angol okkupációs seregek vezérkara sánda szemmel nézte a zsidó csapatoknak a háboruban való részvételét és tudatosan halasztotta a zászlóaljoknak a frontra való indítását. A zsidó csapatokat Tel-El-Kebir pusztaságában tartották vissza és ezzel sztrájkba kergették őket.

Az Egyiptomban állomásozó zsidó légiók ingerültsége Palesztinába is eljutott és 1918 október 18-án levelet kaptunk Jabotinskytól, melyben kéri a légionárusokat, ne lázadjanak fel emiatt, hogy nem vehetnek részt a háboruban, mert ez „gyerekes szentimentálizmus volna csupán”. A légionárusok nem fogadták meg Jabotinszk tanácsát, nem nyugodtak meg és jelentették parancsnokuknak, **Samuel** ezredesnek, hogy ha nem küldik őket azonnal Palesztinába, általános sztrájkot proklamálnak. Ez az üzenet eljutott a hadvezetőséghez is, mely el akarta kerülni a botrány kitorését és 1918 december 5-én Palesztinába irányította a légiókat,

Ebben a táborban — még egyiptomi tartózkodásuk alatt — lerakták meg az „Ichud”-ot, a palesztinai munkásság egyesítését, mely a munkásság és katonaság 1919 Adar 1-én Petach Tikvában tartott konferenciáján az Achduth Haavode megalapításához vezetett.

A palesztinai önkéntes légio

A palesztinai légio története csak egy fejezet az ország védelmének történetében.

A török uralom alatti zsidó milícia tervének megghiúsítása után fokozódtak az üldözések és támadások a zsidó Jisuv és a cionizmus ellen. A cionistákat hivatalosan „romlott, bujtogató elemeknek” bélyegezték, „mely az ottomán birodalom palesztinai részében a cionizmus zászlaja alatt zsidó uralmat akar teremteni.”

A cionista egyesületeket feloszlatták. A K.K.L. bélyegeket és cionista zászlókat elkobozták, használatukat halálbüntetés terhe alatt tiltották. Ismeri vezetőknél funkcionáriusoknál házkutatásokat tartottak, egyeseket letartóztattak és kiutasítottak az országból. Az amerikai konzul erélyes közbelépés-eredményeképpen az üldözések nem tartottak sokáig és így nagyobb áldozatok nélkül véget. Ezidő alatt az örményeket tízezerszámra mészárolták és a nemzeti arabokat is súlyos büntetésekkel súlytották.

Ugyanebben az időben titkos zsidó önvédelmi csapatok alakultak. Fegyvereket szereztek és hadműveletekre tanították tagjaikat. A Hasomér, mely eddig a koloniákra koncentrált, összeköttetést keresett a városi csapatokkal. Ez azonban a Jisuvnak akkori társadalmi összetétele miatt megghiúsult és a városi önvédelmi csapatok, melyeknek nagyrészt diákok alkották, továbbra is önálló szervezetet képeztek.

1916 elején a Suez csatornától Berseba és Gaza környékéig vonultak elő az angolok a palesz-

tinai fronton és így a fegyverek szerzése könnyebbé vált. 1917-ben Niszán havában katonai stratégiai okokból elkergették a törökök Jaffa és Tel-Aviv lakosságát. A kiutasítási parancs zsidókra és arabokra egyaránt vonatkozott.

A Jisuvot uraló félelem egyes körökben demoralizáló hatást váltott ki. Petach Tikvában a zsidó somérek neveinek listáját adták ki a hatóságoknak, dacára annak, hogy ennek a kolóniának őrzése nem is volt zsidó kezekben. És amikor a munkás-ság tüntetést rendezett a mosava vezetősége ellen, — egy amerikai pénzalap kezelése körüli szabálytalanságok miatt, mely pénzalap új munkalehetőségek teremtésére lett volna hivatva — felszólították őket, hogy adják ki a kormánynak azoknak neveit, kik felelősek ezért a „lázító tüntetésért”. Néhány chávérunk, — osztrák állampolgárok voltak — önkéntesen jelentkeztek, hogy vállalják a felelősséget a kormánnyal szemben. Osztrák állampolgárságuk azonban nem sokat használt, elfogták, kizsárolták őket, mint a többi foglyokat. Három közülük börtönben halt meg. Nevüket ma a Kibuc Meuchad Petach Tikva melletti kibuca „Givat Haslosa” (Hácmak dombja) örökíti meg.

Az üldöztetés k ideje alatt érkezett Anglia ígéretének híre, hogy támogatni fogja a Nemzeti Otthon tervének megvalósítását. Az angolokat Judaea elfoglalásakor, mint felszabadítókat ünnepelte a zsidó lakosság. A munka és védelem emberei arra törekedtek, hogy olyan zsidó hadsereget szervezzenek, mely az angol katonasággal együtt hódítja meg az ország többi részeit.

Az egyetlen felelet, amit a zsidó nép a Balfour deklarációra és a zsidóknak a hódításban való rész-

vételére: százezrek önkéntes seregének megszervezése lehetett csak kölföldön és belföldön egyaránt. Lelkesedéssel és páratlan odaadással kezdődött meg a propaganda, mely áldozatokra, a cionista politika eredményeinek biztosítására, az önkéntes mozgalom által megnyitott, nagy allijáért való munkára és az országban egy önálló haderő megteremtésére hívta fel a zsidó tömegeket. (Die Jüdische Legion E. Golomb Kuntres.) A Jisuv 1918 Tévétében összeülő alkotmányozó ülésének többsége nem akart nyíltan állástfoglalni az önkéntes mozgalom és a zsidó harci egység megteremtésének kérdésében. Az önkéntesek elhatározták, hogy saját felelősségükre fognak cselekedni. Nagy meglepetésül szolgált a gyűlésen M. Smilanskinak bejelentése, hogy ő az önkéntesekhez csatlakozik. Előkészítő bizottságot alakítottak, melyben E. Golomb, Dow Hos (égykori gimnazisták), Raches Jamaith (Poale Cion), David Swerdlov (aki a Hapoel Hacair „lázadó” kisebbségéhez tartozott, mert maga a mozgalom, helytelenítette az akciót) és M. Smilanski vettek részt. A Jisuvnak az angol katonaság által elfoglalt minden egyes pontján nyilvános gyűléseket tartottak és a Jisuv lakossága két részre oszlott: igennel és nemmel felelőkre. Az előkészítő bizottság összeköttetésbe lépett az angol vezérkar zsidó tisztjeivel, akik megígérték támogatásukat. Tervet dolgoztak ki a légió részére és memorandumot szerkesztettek, melyet az 1918 Adarban összehívott önkéntesek konferenciája elé terjesztettek.

Az okkupációs hatóságok rossz szemmel nétek az előterjesztést. A Balfour deklarációban is súlyos hibákat láttak, mely megnehezíthette és komplikálhatta volna az angoloknak az arab néphez

való viszonyát és ezért nem akarták elfogadni egy zsidó légió alapításának tervét. London azonban más álláspontot foglalt el.

1918 Pészach előestélyén Jabotinsky az ország-a bérkezett. Rövid idővel azután Weizmann lépett a Waad Haceirim (az akkori Exekutive) élére. — E. Golomb, aki az önkéntes mozgalom egyik legfontosabb pozícióját töltötte be, e kettőhöz való viszonyáról a következőket írja:

„Az önkéntes mozgalom élén ekkor viszonylagosan fiatal emberek állottak és egy ilyen mozgalom vezetése meghaladta az erejüket. Az egész mozgalom vezetők után vágyódott kik ismertebbek, alkalmasabbak lehetnek mint ők maguk. Sokaknak pillantása Jabotinsky személye felé irányult. De már első találkozásuk atkalmával csatlakoztak benne.

Jabotinsky nem kis feladatot töltött be a kormánynál a zsidó légióért folytatott politikai munkásságával. A zsidó légió politikai jelentőségét méltató, felvilágosító beszédei sokban segítették kiengesztelni a Jisuv vezetőit a mozgalommal. De az önkéntesek szívét mégsem sikerült megnyernie, dacára annak, hogy munkásságát és képességeit becsülni tudták. Jabotinsky idegen maradt a legionárusok előtt; hiszen maga a mozgalom és annak hajtóereje volt idegen Jabotinskynek. A személyes megvalósítás és a zsidóknak önmaguk felszabadításában való aktív részvétele nem birt jelentőséggel Jabotinsky számára. A népnek a felébresztése saját erejének megszervezésére, sem volt fontos neki, mert nem hitt azokban: a légió kérdése főképp, mint politikai dokumentum, mint politikai tényező volt fontos előtte, melyet a versaillesi békekonferencián figyelembe kell hogy vegyenek.

De nem az volt az, ami az önkéntes mozgalmat életre hívta.

Bensőségebb viszony fejlődött ki Weizmann és a légionáriusok között. Weizmann ugyan nem látta a légió kérdésében a korszak legnagyobb művét, ahogyan azt az önkéntesek és Jabotinsky hitte. Meg is engedte magának, hogy a légionáriusok körében a fölötti csodálkozását juttassa kifejezésre, hogy a legjobb és legtapasztaltabb erők mentek a légióhoz. De ugyanakkor értékelni tudta az önkéntesek lelki motivumait és vágyódásait és segített nekik tovább szőni álmaikat az ország visszafoglalásában való részvételéről és egy egy hatalmas mozgalom megszerveztetéséről, mely a védelem és a munkahadseregét hivatott az országba hozni. Minél többet tartózkodott az országban és találkozott az emberekkel, annál közelebről ismerte meg a mozgalmat a maga teljes egészében. Rövid idő alatt arra a meggyőződésre jutott, hogy még a háboru tartama alatt is ez az utja az országban élő zsidők felujtásának és megszilárdításának. (Die Jüdische Legion E- Golomb Kontress 346).

„Mi egy chaluc?”

A légióról való megemlékezésében Jabotinsky — Oroszországba való indulása előtt — Trumpeldorral lolytatott egyik beszélgetéséről számol be. Mídon Trumpeldor azon tervéről beszélt, hogy Oroszországban zsidó hadsereget és chaluci mozgalmat akar életre hívni. Jabotinsky ezt kérdezte: chaluc? mi az, hogy chaluc? munkás talán?

Trumpeldor kifejtette előtte véleményét a chalucról: „Egy ideálért való önfeláldozás, mely feltétel nélküli odaadáson alapszik”.

„Ilyen emberek nem léteznek” — válaszolta

Jabotinsky, ki ugylátszik nem tudott arról, hogy hasonló mozgalom létezik már az országban, hogy százával vannak „ilyen” emberek a palesztinai munkásmozgalomban. Hiszen Jabotinsky akkor sem fogta fel a chaluciuat értelmét, amikor az országban, a légió emberei között chalucokkal találkozott, nem tudta „mi a chaluc” és így van ez mind a mai napig. Amikor például az amerikai önkéntesek egy része szolgálati idejük letelte után is mint munkás és somér akart az országban maradni, Jabotinsky akkor sem tudta értékelni az ilyen megnyilatkozásokat és nem is támogatta őket.

Amikor a háború befejeződött és bevégeződtek a katonai akciók, eljött az ideje a szolgálattól való szabadulásnak. A katonai hatóságok a legionáriusokra bizták, hogy válasszanak az országban való maradás és az Angliába, illetve Amerikába való visszatérés között. Az angol légionáriusok majdnem mind visszatértek, míg az amerikaiak közül sokan akartak az országban maradni és kérték a Waad Haceirimet (az akkori Exekutívét), hogy segítse őket a letelepedésben. A palesztinai munkásság képviselői csatlakoztak követelésükhöz. Megértették, mily nagy morális kárt okozna a fejlődő amerikai cionizmusnak, ha elzárkóznának egy olyan jogos kérés teljesítése elől.

A Waad Haceirim tagjai közül azonban nem mindenki értette ezt meg. Miután tudták, hogy a Waad Haceirim legtöbb tagja és a Jisuv, illetve a cionista mozgalom életfeltételei között nagy úr tátong, nem is csodálkozhattunk magatartásukon. Azonban keserű csalódás volt számukra Jabotinsky magatartása az országban letelepedni akaró, volt légionáriusokkal szemben.

A „Hadasot Haerec“ című lapban cikk jelent meg akkor Jabotinskytól (Altalena aláírással), melyben ezeket írja: „Azt hallottam, hogy szolgálatot elhagyó katonáink közül 300–400 ember az országban akar maradni. Azt is hallottam, hogy némi nehézségek állottak elő. Nem tudom, hogy milyen oldalról, talán a kormány, a Waad Haceirim, vagy a legionáriusok részéről. Talán tisztázódik közben a helyzet, úgy, hogy ezek a fiatalemberek az országban maradhatnak és többi munkástársaikhoz hasonlóan produktív munkát végezhetnek. A lakosság bizonyára örülni fog, de nekem szabad, sőt kötelességem megmondani, hogy én nem fogok velük örülni.

Ha a palesztinai önkéntesek 300–400 fiatalembert fognak látni, akik röviddel ezelőtt még egyenruhát viseltek és most dolgoznak, sztrájkolnak, gyűléseken vesznek részt, ujságokban írnak, szabad akaratuk szerint cselekszenek, mialatt ők — a palesztinai önkéntesek — sátrakban laknak, őrségen állnak és katonai parancsra kénytelenek hallgatni előre látható a pszichológiai hatás.

Egy pár lágyszivű előkelőségtől azt hallottam, hogy nagyon hasznos volna, ha ezek a jó fiatal emberek itt maradnának. Mi azonban nem lehetünk szentimentálisak. Ezek a fiatalemberek, akik olyan nagyon szeretik az országot, egy éven belül visszajöhetnek, amikor is jobb feltételeket találnak a letelepedésükhöz. Hiszen Lengyelországban és Galiciában tizezrekre megy azok száma, akik készek idejönni. Nekünk azonban hozzá kell szoknunk azon szomorú gondolathoz, hogy mindezeknek várnia kell. Tehát ezek is várhatnak. Én sajnálom őket, de végeredményben mégis csak jobb Amerikában, mint

Legyelországban, vagy a pusztai sátoztáborban várni . . .” (Hadasot Haarec 29. 8. 1919.)

Ilyen ellenséges és lekicsinylő hangon írt az az ember, aki végignézte a légió szenvedéseit — olyan emberekről, kik az óceán tulsó partjáról jöttek, hogy az ország felszabadításáért harcoljanak. Egyetlen bűnük az volt, hogy késlekedtek az országot elhagyni. Milyen morális hálátlanság, lelketlenség és gondolatbeli elidegenedés volt ebben a magatartásban a légionárusokat letelepíteni akaró törekvések iránt. Mennyi megnemértés a mozgalom belső mozgó ereje iránt.

Amit Jabotinsky nem tudott megérteni, megértette a légiónak egy másik funkcionárusa, aki bár szintén nem volt munkás — de mint egykori chahucot — erős, benső kapocs fűzte az országhoz; aki helyesen tudta értékelni az önkéntes mozgalmat, aki jobban megértette a légionárusok lelki világát, mint Jabotinsky. Ez az ember Mose Smilansky volt.

„A volt amerikai légionárusoknak bűnhődniök kell most azért, hogy nincsenek Altalénával (Jabotinsky írói neve) egy véleményen. Nem érzi Altaléna ur, — ki a légió létezéséért remeg — hogy ez a magatartás előidézője lesz az önkéntes mozgalom nagy gondolata hanyatlásának? Felnőtt emberek mindig jogosultak arra, hogy kötelességüket és feladatukat öntudatosan és saját mértékük szerint lássák és senki sem írhatja elő nekik napiparancsban magatartásuk morálját.

Vannak olyanok, akiket az ország megváltásának varázsa ragadott meg, akiknél a légióhoz való szabad csatlakozásnál az a gondolat adott hitet, hogy feláldozzák magukat a felszabadításért.

Egyesek azt hitték, hogy a Balfour-deklarációnak csak akkor lesz reális értéke, ha az országot a zsidó hadsereg segítségével hódítják meg és őriztetik. Nem ez volt az igazság és mi szegényen, mások segítségére utalva állottunk — amint, hogy szegényen és másokra utalva állottunk gáluti életünkben — így a zsidó „hadsereg” is veszített fogalmának nagyságából, Talán el is számították magukat, de ilyen a lelki beállítottságuk és ők nem tehetnek róla.

Mások a „hitnadvutban” — az önkéntes jelentkezésben — a chaluci, letelepedési tevékenység folytatását látták, egy új munkaperiódusba való átmenetnek tartották azt.

Egyesek a légiót tekintették az eljövendő zsidó katonaság magjának.

De mindannyian eszköznek tartották a légiót egy cél elérésére, de ez nem jelentette magát a célt.

Ami a palesztinaiakat illeti. Altaléna fáradozásai hiábavalóak voltak. Nekik igazán nem volt szükségük felülről jövő serkentésre . . . A szegénység pohara — a zsidó munka — meiyért esztendők óta nélkülöztek, képessé tette őket arra, hogy határozataikat belső meggyőződésből, külső segély és nyomás nélkül, fogalmazzák meg. Megfogják tudni valószínűsíteni és parancsolni azt, amit belső megismerésük hangja parancsol.

Azt pedig, amit kötelességül állítanak elébük, azt nem fogják akarni és nem fogják tudni megvalósítani, mert ilyenek lettek teremtvénnyel. (Hadasot Haarec, 1919 Elul 14.)

Ilyen elemi dolgokat kellett, hogy megmagyarázzon a „földműves” Smilanski — Jabotinskynak, az „államférfinak”.

Ki védjen meg bennünket

A leszerelt legionáriusok kérdésében merült fel először az ellentét Jabotinsky és közöttünk. Nem felületes alapból kiinduló viszálykodás volt ez, hanem mélyreható szociális ellentét; a chaluci tettek cionizmusa, a teljes megvalósítás kerüli szembe az uniformisok és a jelszavak cionizmusával.

Tel Chaj védelménél merült fel másodszor ez az ellentét.

A zsidó munkásság monumentális műve — a Hasomer és Tel Chaj védelme — ma már a modern zsidó történelem legelső fejezetei közé tartozik. Annak idején azonban mindkét vállalkozásnak voltak ellenzői: azon ravaszkodók, akik határozottan tudni vélték, hogy a nemzsidó jobban megtud védeni bennünket, mint zsidó testvéreink, mint mi önmagunkat. A Hasomer idejében ezt az idegen védőszárnyat *Mustafának*, Tel Chaj történetében pedig *Deschanelnek* hívták. (Az akkori sziriai köztársaság elnöke.) Földműveseink és kolonistáink, akik eleinte arab örökre bízták magukat és ellene szegültek a Hasomernek, kibékültek a zsidó örökkel, amikor látták barátságukat.

Tel Chaj védelmének ellenzőihez egy „államférfi” is csatlakozott, aki arról akart meggyőzni bennünket, hogy Felsőgalilea megvédésében (Metula, Kfar Gileadi, Tel Chaj és Chemara) a francia köztársaság elnökére *Deschanelre* kell támaszkodnunk, mert mi gyengék vagyunk önmagunk megvédéséhez. *Jabotinsky* volt ez az „államférfi” kinek meg van az a csodálatos tulajdonsága, hogy ujságírói tehetsége folytán minden szennyről tisztára tudja mosni magát. Ezzel a képességgel igyekszik elhíttetni olva-

sóival azt is, hogy *Tel Chaj* védői felelősek Trum-peldor és társai haláláért.

Ha a Hasomer ellenzói között lett volna olyan ügyes újságíró, mint Jabotinsky, úgy be tudta volna „bizonyítani”, hogy a Hasomer felelős Berele Schweiger, Meir Chasanovitz és a többiek haláláért is, akik a zsidó birtok védelmének őrségén estek el — és az illetőnek bizonyos értelemben igaza is lett volna. Mert ha a Hasomer emberei a „praktikusokra” hallgattak volna — kik életük védőit a cserkeszekben és arabokban látták — akkor Berele Schweiger és társai még ma is életben lehetnének.

Az országnak az angolok által történt elfoglalása után a Jisuvban, különösen a polgári körökben az a felfogás kezdett lábrakapni, hogy a zsidóknak nincs szükségük önvédelemre. A Balfour-deklaráció kormányának módjában lesz az ország békéjét és biztonságát megőrizni. E veszélyes illúzió ellen fordult az akkori „jó időkben” az „Ahduth Haavoda” szervezete. Ez jóval az 1920-as jeruzsálemi zavargások előtt történt, amikor még Angliában és még sok más tényezőben „töretlenül” hittünk.

„Az ország megváltásának idején egyre több szimptomája jelentkezik a galuti életnek. A Galil meghódítása után hagytuk magunkat lefegyverezni. A török katonai despotizmus idején meg tudtuk őrizni fegyvereinket, sőt mindent elköveltünk gyarapításukra, mert azokban láttuk önvédelmünk biztos alapját. Most azonban, a felszabadulás után, védelmünket a hódíták kezeibe tettük. Ma már senki előtt sem titok hogy szomszédaink nem úgy tesznek, mint mi. A menekülő törökök fosztogatásai megsokszorozták szomszédaink fegyverkészleteit. Az angol hadsereg gőzjelme még angol fegyverekkel is gazdagította

őket. A fegyverek beszolgáltatására vonatkozó parancsot csak mi, zsidók teljesítettük.

Telepüinktől félórányira azonban határ húzódik — Milchamia és Dagania közelében. — Ezen a határon nagy hordák vonulnak át, fegyvert és munióit csempésznek. A körülünk levő falvak mind el vannak látva fegyverekkel, mi azonban az új kormányhatalomra bizzuk magunkat: külső erőkre. Idegen felszabadítóknak való reményünk állandóan csökken, saját erőnket teszi csak tönkre.” (Tabenkin levele a Kuntresben 1919 Tamuz 27)

Ezeknek a szavaknak keserves aktualitását és jelentőségét a tel chaji és az 1920-as jeruzsálemi események igazolták.

Tel Chaj

A palesztinai és sziriai hadműveletek befejezése után a francia kormány beleegyezésével angol hadsereg tisztította meg Szíriát és Palesztina északi részét. Franciaország nem elégedett meg a felszabadult részek meghódításával. Az ország északi részén viszály támadt a transzjordániai és a keresztény-arabok között, akik a francia segítségben bíztak. Az északi területen négy zsidó pontot meg is szállottak a franciák Bátorítására. Bár a beduinok nem a zsidók ellen lázadoztak, a feszült helyzet azonban félelemre adott okot, hogy az események végül is a zsidók ellen fogják uszítani őket, dacára annak, hogy a zsidók mindkét háboruzó féllel szemben semlegesek maradtak.

Az első zsidóellenes megmozdulásokról szóló hírek 5680 Kiszlev havában érkeztek Kfar Gileadiból. Pár nappal később jött a hír Tel Chajból Schaposchnik meggyilkolásáról.

„Kislev 20-án a telchaji kvuca emberei vacsora idő körül az ebédlőben ültek. Néha-néha lövések hallatszottak, a szomszédos arab faluban a lövések egész nap tartottak. Később már 30—40 fegyver zaját lehetett hallani. A chavérok azonnal eloltották a világosságot, az ajtó mellé feküdtek, figyelve a lövések irányát. A lövések hosszú ideig két irányból hallatszottak. A támadók végül is mind a négy oldalról fogták körül az udvart és, erős tűz alatt tartották azt. Később visszavonulni kényszerültek. Miután megszűnt a tüzelés, névszerint szólították a chavérokot. Schaposchnik nevével csak nyögéseket hallottunk. Vérében fetrengve találtunk rá. Metullából orvost hívtunk, de az már csak a beállott halált konstatálhatta. (Kuntres 17.5680 Teveth 5.)

A felsőgalileai nyugtalanító hírek tovább jöttek. A Kuntresnek 5680 Teveth 18-iki száma Scher — a kinereti kvuca tagjától — felhívást közöl „Védelemre” címmel.

„Messze fekvő északi pontjainkon Tel Chajban és Kfar Gileadiban, mely pontok ottani chavérjaink szívéhez nőttek, segísége van szükség. Meg kell értenünk, hogy ezeket a helyeket nem hagyhatják el, nem mondhatnak e arról, amit már felépítettek. Nem veszhet ki az az érzés, hogy bár kis csoport van ma ott, de számuk növekedésével ellenállóerejük is megszilárdul. Nem a katonaság hódít meg egy területet, hanem a munka. Az ott élőkötől azt kívánjuk, hogy kitartsanak mig elmulnak a nehéz idők. Mi munkások vagyunk, kik az utolsó percig helyeinken maradunk és azokat nem hagyjuk el. Mi azt kívánjuk, hogy ne csak ekével dolgozzon a munkás, de megvédeni is tudja munkáját. A kato-

naság ma jön, holnap elmegy. Nehéz, keserű csalódásban volt részünk mindég, amikor más erőkre támaszkodtunk. Ne hagyjátok Felsőgalileát elveszni!”

Jabotinsky nem így gondolkozott. Egyik cikkében (5680 Schvat 2 „Metullah és Deschanel”) igyekezett bebizonyítani, hogy az új francia köztársasági elnök megválasztása nekünk elegendő. Mert ez az ember tudja, hogyan kell az arabokkal bánni. „Metullah” vagyis Felsőgalilea nyugodt lehet.

Scher nem bizott Deschanelben. Egyedül akarta megvédeni az északi pontokat. A kinereti kvuca számos tagja tartott vele. Egyikük, Tabenkin a következőket írta a „Kuntres”-ben:

„Kfar Gileadi és Tel Chaj rendületlenül állnak. A munka újra megkezdődött. A legtöbb helyen csend van, de ez a csend átmeneti jellegű. A franciák befészkeltek magukat Metullába, de nem törődnek a felkelőkkel. A pártvillongások még hosszú ideig eltarthatnak. Támadást várunk a felkelők részéről.” (5680 Schvat 10. Kuntres 23.)

Schvat 17-én, csütörtökön, a beduinok megtámadták testvéreinket, akik Tel Chaj löldjein szántottak. Tíz emberünk odasietett a megtámadottak segítségére. Scher és még ketten értek oda elsőnek. A beduinok egyik golyója Scherbe talált. A telchaji orvos hiába igyekezett megmenteni. Scher egy félóra alatt kiszenvedett.

Védelem vagy demonstráció

Az Achduth Haavoda végrehajtóbizottsága kiáltványt adott ki „Galilea védelmére”. Schvat 25-én gyászünnepélyt tartottak Jaffában Aharon Scher emlékére. A testvérek beszédei után a következő

hatorazati javaslatokat fogadták el:

1. A gyűlés kimondja, hogy az egész mozgalom kötelessége megvédeni a galileai pozíciókat és megerősíteni az ottani telepeket.

2. A gyűlés megállapítja, hogy a védelemhez nagyobb munkáscsoportok átvitele szükséges és követeli a cionista vezetőségtől, hogy új munkások százaival teremtsen meg a szükséges eszközt Galilea védelmére.

3. A gyűlés felhívja a testvéreket, hogy önkéntesen álljanak felsőgalileai bajtársaink rendelkezésére.

4. A gyűlés kimondja, hogy minden ember köteles egynapi keresetét a galileai alap javára fordítani és felhívja az egész Jisuvot, hogy tegye magáévá ezt az önkéntes megadóztatást.

5. A gyűlés követeli a Vaad Hazmani-tól (az akkori Executive) hogy az egész Jisuvra vessen ki adót a galileai önvédelem céljaira.

Pár nappal később Jabotinsky cikket írt a Haarecben „Felsőgalilea” címmel.

A mi erőnk nem képes arra, hogy véget vessen annak, ami a francia határok között, Galileában történik. Kül- és belföldön egyaránt véget kell vetnünk a zsidó közösségek érzékellenségének, mely elgyógyulást igényel.

Ami nem jelenti azt, hogy hozzájárulunk a gyászünnepegy határozataihoz, mely összejövettel Scher emlékére rendezték Jaffában. Ezek a határozatok lehetnek jók és lehetnek rosszak. A különbség nem az előterjesztett eszközökben, hanem a célban van. Mi a feladat? Védelem, avagy demonstráció? Ha a jaffai mozgosítás célja pozícióink megvédelme és összeomlásuknak elhárítása, ak-

kor a proklamált eszközöknek nincs reális értékük. Ezzel szemben egészen másképp áll a helyzet, ha a cél demonstratív jellegű: oda menni és ha kell meghalni, hogy ezáltal erősítsük meg újból jogainkat. Ebben az esetben természetes, hogy a morális mozgositás alkalmas eszköz. Egyet azonban meg kell követelnünk minden önkéntestől: hogy ismerje fel a célt. Azt is tudnia kell, hogy a martirhalál politikai hatása és értéke napjainkban kisebb már, mint volt a háboru idejében. Akkoriban számoltak a vérontással, melyet a jogok elérésére hasznos eszköznek tekintettek, de ezóta ötnegyed év telt el és a világ megszokta már az esztelen vérontást.

A pozíció, melyet meg kell védenünk, nem Metulla és nem Tel Chaj, hanem egész Észak-Galilea. Ezt a követelményt már régen leszögeztük. Ismeri az egész politikai világ: Palesztina a maga egészében és összességében egy államnak, angol fennhatóság alatt áll. Palesztina minden kis földje angol fennhatóság alatt álló terület, nem azért, mirtha mi angol patrioták, vagy imperialisták volnánk, hanem mert az angol fennhatóság — dacára az eddigi nehézségeknek — az ország történelmi sorsának védelmét jelenti. Az angol védnökség eszméért „demonstrálnak” tudatosan vagy tudatlanul azok a fegyveres rablók is, akik Schert meggyilkolták és Chamarát felgyújtották az angol zónán kívül. (Haarez 5680 Adar 10).

Erre a felfogásra Berl Katzenelson a következőket válaszolta „A Haarez vezércikkirója — Jabotinski — politikailag iskolázott ember és szavait úgy kell venni, ahogy azok írva vannak. Ezek a szavak befelé irányulnak ugyan, de a Haarezen át azok felé is szólnak, akik nem a mi sorainkban

állanak: a világ hatalmasai felé. Súlyos dolgokat mesél ezeknek a cikkíró. Mint olyan ember, aki sok dolgot ismer és iskolázott a politikában, kötelességének tartotta, hogy óva intsen bennünket és megmondja, hogy „a martirhalálnak politikai értéke és politikai hatása sokkal kisebb napjainkban, mint a háboru idején”. Azt is tudja, hogy „akkoriban számoltunk a vérontással, de azóta ötnegyed év telt el”.

Ugy gondolom előbb rá kell világítanunk arra „jelenségre, hogy Felsőgalilea „ügye” a Haarez alegujabb hirei” között „Egy zsidót megöltek” cím alatt lett elintézve néhány sorban.

A lap cikkírója, úgy látszik, nem éri be ezze a hirrel. Két és fél hónapi hallgatás után siet felhívni a figyelmünket arra, hogy „véget kell vetni a zsidó közösség államperiodusának”.

Azok, akiknek jó memóriájuk van, emlékezni fognak még arra, hogy az illető cikkíró rég megoldotta már az ország északi részének problémáját. A megoldás rövid, egyszerű, világos — és ami igen fontos — valóban politikus volt. Egy lakonikus szóból állott az egész program: *Deschanell*! Vagyis: az erős, beavatkozásra és határátlépésre kész Franciaország fog nekünk segíteni. De ha az emberi vér értéke annyira megváltozhatott ötnegyedév alatt, mégis csak csodálatos, hogy az éles, magától értetődő következtetések elvesztették súlyukat anélkül, hogy hirdetőik azt észre vennék.

Mit is kell Felsőgalileaért tenni? Politikus írónk nem válaszol erre a kérdésre.

Nem az eszköz problémája foglalhozhatja őt. Azt kérdi: mi a cél? Védelem, avagy demonstráció? És az olyan magas politikai nívón álló meg-

értés azt hallatja velünk, hogy „lehetetlen megvédeni állásainkat”... nem áll erőnkben elnyomni támadóinkat”...

Vajjon tényleg az író beszél hozzánk ezekből a sorokból?

Azok, akik ma Kfar Gideonban, Tel Chajban és Metulában vannak és azok, akik a jaffai naggyűlés parancsára odamentek és azok, akik elhatározták, hogy résztvesznek a védelemben, ezt kell hogy válaszolják:

„A mi utunk egyenes út! Mi mindenre elszánt emberek vagyunk, de nem a demonstrálók. Mi nem vitatkoztunk, hogy ezzel demonstráljunk, sem akkor, amikor a légióba jelentkeztünk, sem akkor, amikor súlyos körülmények között végeztük munkánkat, sem akkor, amikor éjjeli őrségen állottunk, Nem hivatalnokok küldöttek bennünket oda. Egy testvérünk halála nem könnyű súly a mi mérlegünkön, mert sem ő, sem mi nem vagyunk politikai számítások kalkulációs bázisa. Mi élni akarunk és tudjuk mi vár reánk különösen aztán, hogy ti magasállású urak kátyuban hagytok bennünket. Mi tovább megyünk utunkon, mert kötelesség visz bennünket előre.

Mert most a Jisuv becsülete és élete forog kockán: nem egy darab földről, nem egy zsidó birtokról van szó. A szóbanforgó kérdés Erec Jisrael problémája. A meghátrálás, megfutamodás, gyengeség és alacsonyabbrendűség volna részünkről. Az országhoz, annak egységéhez — Ros Pinától Metulláig — való jogunk egyetlen bizonyítéka: a kemény, megingathatatlan kitartás, anélkül, hogy tekintetünket egy pillanatig is hátrafordítanánk.” (Kuntres 27. 5680, Adar 3.)

A telchaj vita a Vaad Haleumiban

Tel Chaj védiői kétfős fronttal állottak szemben: kívülről a rablókkal, a fegyverkezett beduinokkal, belülről pedig a Jisuv vezetőinek nemtörődöm-ségével. Csak a munkások és az amerikai legionárusok válaszoltak arra a felhívásra, amely Gallilea védelmére hívta fel a Jisuvot. A Vaad Hacirim, a hivatalnokok, a Jisuv befolyásos vezetői idegenkedtek a védőktől.

A munkások és önkéntesek meghatalmazottjai követelték a Hazmanintól, hogy Tel Chaj kérdését tűzzék napirendre az 5680 Adar 4-iki gyűlésen. — Ezen az ülésen a Vaad Hazmani tagjain kívül a tel-chaji védők delegátusai, Ussischkin és Jabotinsky is részt vettek. A vita tartalma a Vaad Hazmani jegyzőkönyvében lett lefektetve: száraz jegyzőkönyv az, mely a kimondott szavak hatását vesznj hagyja, de hüen adja vissza a beszédek értelmét.

Ussischin: (megnyitja az ülést, mint a Vaad Hacairim elnöke.) Ugy gondolom, hogy ez a kérdés különösen fontos, de nemcsak ezen az ülésen, hanem a jövőben tartandó összejöveteleken is. Nagy az ingerültség az egész országban. És a felelősség azokon van, akik felidézték azt. Én eddig nem avatkoztam be a dolgokba, de most el kell határozunk, hogy mi a teendő. Mindenekelőtt meg kell értenünk, hogy itt nem egy birtok kérdéséről van szó. Meg kell védenünk azokat a helyeket, — anélkül, hogy bárkivel is kibeszélnénk magunkat — még élet és vagyon árán is? Azt a helyet, amelyet egyszer megszereztünk, nem fogjuk elhagyni, még

akkor sem, ha kalapács és üllő között vagyunk és kényszerítve leszünk az angol határokon túl menni.

Számolnunk kell az arab pszichológiával. Azok akik északról jönnek, azt mondják: mi nem az arabok ellen harcolunk, mi a Jisuvot védjük. Az arabok pedig azt fogják mondani, hogy a zsidók nagytömegekben és fegyverkezve jöttek, hogy a franciák mellé álljanak. Akaratunk ellenére belekeveredtünk az arabok és európaiak közötti viszálykodásokba. Ebben a tekintetben rosszabbodik az arabokhoz való viszonyunk.

De a másik oldalon az értelem mellett létezik az érzés is, mely azt mondja, hogy ezek a mi helyeink. Meg fognak támadni bennünket? Meg kell mutatni az araboknak, hogy nem üthetnek bennünket büntetlenül. Ha megegyezünk abban, hogy a helyet nem hagyjuk el, akkor meg kell szervezni az önkénteseket, pénzt kell gyűjteni. Ha azt határozzuk, hogy Felsőgalileának el kell vesznie, akkor senki sem teheti saját felelősségére azt, amit akar.

Ben Gurion: Erről a kérdéstről sem a Vaad Hazmani, sem a Vaad Hacirim nem dönthet. Magának a Jisuvnak kell határoznia, hogy megvédjük-e Galileát, vagy sem, Ez pedig azoktól az emberektől függ, akik kötelességüknek tartják Galilea megvédését. Azt mondják, hogy diplomáciai kérdéstről és az arabokhoz való viszonyunkról van szó. A probléma nem diplomáciai, sem arab, hanem kizárólag cionista kérdés. Mert nem az a kis zsidó Jisuv forog veszélybe, mely Felsőgalileában lakik, hanem az egész területnek a zsidósághoz való tartozása.

Világos előttünk, hogy minden olyan helyet meg kell védenünk, ahol a zsidó munkás dolgozik. Az utóbbi időben sokat hallottunk arról, hogy ön-

védelmi szervezetünk lényege nem önvédelem, hanem a politikai demonstráció, hogy a védelemnek nem önmagában van értelme, hanem a diplomáciai tárgyalások arguméntumát képezi. Az én szemem előtt a palesztinai Jisuv nem tárgyalásoknak az alapja, hanem önmaga értékét képviselő egység.

Mit tegyünk akkor, ha megtámadnak? Ha futunk az ellenség elől, akkor nemcsak Felsőgalileát, hanem egész Palesztinát el kell hagynunk. Néhány száz ember meg akarja védeni Felsőgalileát, természetesen csak akkor, ha élelemmel és szűk letekkel el vannak látva s ha politikai támogatásban részesülnek. Amíg megvédhetjük magunkat, kötelességünk őrhelyeinken állni.

Tabenkin : (A tel-chaji védők egyik delegátusa): Keserűség tölti el szívémet az önvédelemben. Mind-egyikünk azzal a gondolattal ment Metullába, hogy Petach Tikva, Jaffa és Jeruzsálem lakói is segítségünkre fognak sietni. És hogyha Tel Chajnak és Kfar Gileadinak munkásai az ország többi munkásaival magukra vették a védelmet, ne gondoljátok, hogy ti fel vagytok mentve kötelességeitek alól? Vagy talán azt akarja mondani a Waad Hazmani, hogy : hagyjátok el helyeiteket? Mi tudni akarjuk a pártok delegátusainak, az újságíróknak és a légión alapítóinak véleményét. Beszélni akarunk veletek, tudni akarjuk véleményeteket, még akkor is, ha nem bocsájljuk előre, hogy alávetjük magunkat határozataitoknak. Mi itt élünk az országban. Csak a mi munkaenergiánk határozhat és nem Feisal sem más emir nyilatkozata. Ha tudnak, meg fognak támadni bennünket. Ezt már tudtuk a Balfourdeklaráció előtt és ma sem felejtettük el. Hozzátok beszélnek és Ussischkinhez, mert ő az, aki az önvé-

delem értékét becsülni tudja. Előttünk világos, hogy Tel Chaj és Kfar Gileadi elhagyásához nagy erő kell. Utolsó visszavonulásunk volna ez.

Mossinsohn : Azokhoz fordulok, akik a Jisuv-
ról panaszkodnak. Egyetértek velük. A Jisuv és a
Waad Hacirim érzéketlenül jártak el. De kértétek ti
a Jisuv beleegyezését akkor, amikor elhatároztátok,
hogy veszélyes helyzetbe sodorjátok? Magunkat
okozom azért, hogy nincs szervezett Jisuvunk. De
ha azt akarjátok, hogy a Jisuv segítségetekre, ren-
delkezésekre álljon, úgy először huzzá forduljatok.
Meg is tettétek ezt, de nem kérdezétek meg a
Waad Hazirimet. Azt beszélik, hogy a gymnasium
tanulói holnap Tel Chajba mennek. És ki a hibás,
ha nem ti, akik az önkénteslistát tizenhatévesek ré-
szére is megnyitottátok.

Ha azt akarjátok, hogy az egész Jisuv részt
vegyen a védelemben, akkor minden rendezést a
Jisuv meghatalmazottjaira kell, hogy bizzatok. Ja-
vasolom hogy; 1) hagyjuk el helyeinket, 2) ne ad-
junk embereket háboru folytatásához, 3) az ügy ve-
zetését a Jisuv delegátusainak tanácsa a Vaad Ha-
zirimmal együtt kell, hogy vállalja.

A. M. Borochoy : Nem értem a Vaad Hazirim
meggondoltságát. Talán közeledünk a cionista Bal-
four elgondolásaihoz? Azt hiszitek, hogy minden a
Jisuvon kívül történik, félték a fiatal erőktől? Ennek
a mentalitásnak jegyében jön Scheinkin és azt kér-
di: miért ti? De a valóságban nem az idegenek
fognak bennünket megvédeni. Ahogy elfog tűnni a fi-
atal erőktől való félelem, megszűnik a meggondolt-
ság is.

Jawneeli : Ha a Waad Hazirani pozitív ha-
tározatot hoz, akkor már elértük célunkat, de azok

az emberek, akik ma örségen állanak, akkor sem fogják helyeiket elhagyni, ha negatív választ adnak.

Feleletet követelek az öregektől, attól a generációtól, mely itt a cionizmust 30 éven át képviselte, arra a kérdésre, hogy miért hagynak mindent a fiatalokra? Nem segíthetnének az öregek is? Nem kellene táviratokat küldeni külföldre, hogy Metullában megöltek két zsidót és hogy most már nyugalom van? Tudja meg mindenki, hogy segítséget kérünk. Én hiszem Ussischkinnek, hogy a dologgal komolyan akar foglalkozni, de e komolyság alapján én másképp táviratoztam volna. Azt követeltem volna hogy párszáz chalucot engedjenek be az országba. Azonnal jöttek volna s munkahelyeinket és önvédelmünket is biztosították volna. A Vaad Hazirim vezetőségéből hiányzik az ilyen komolyság. Mit jelentsen az, fegyverek nélkül védekezni? Lehetséges az ilyesmi? Ottani embereink azt írják, hogy határozottak és ottmaradnak; hogy nincs értelme lebeszélésnek. A 18 éves és a még fiatalabb gyermekek fontosabbak az én szememben, mint azok a felnőttek, kik nem csinálnak egyebet, csak a szemünkre vetik, hogy: miért nem kérdeztetek minket?"

Gouroud (Szíria kormányzója) és *Samuel* (aki a főkormányzóvá történt kinevezése előtt politikai megbizatással jött az országba) nem azok az emberek, kik a mi politikánkat meg tudják változtatni. Azok, akik minket befolyásolni tudnak: *Levkovitz* és testvérei, kik a meggyilkolt *Scher* helyébe állottak. Ezeknek a szavaira hallgattunk csak és nem *Samuel* meg *Gouroud* mondásaira.

Jabotinsky: Az a véleményem, hogy mindazoknak, kik a francia birodalom területén vannak,

vissza kell térniök Palesztinába. Meg fogom magyarázni miért. Nem jó önmagunkat becsapni. Azt mondták itt, hogy azért megyünk, hogy dolgozzunk és nem az önvédelemért. Tabenkin megdöntötte ezt a teóriát. Én a második illúziót akarom összerombolni t. i. azt, mintha lehetséges volna csak dolgozni és nem harcolni.

Amikor megírtam cikkemet Felsőgalileáról, hallottam, hogy legalább 200 védőre van szükség. Én akkor azt mondtam, hogy 200 emberrel nem tarthatjuk meg állásainkat. Nem csak az a veszély fenyeget, hogy megölik őket. Ma már 500 emberről beszéltek. De azt mondom, hogy ötszázzal sem tarthatjuk meg területeinket.

Kiszámítottam már, hogy mennyi szükséges az önvédelem fenntartásához. Fegyver nélkül nem tudjuk megerősíteni embereinket. A fegyverek pedig igen sokba kerülnek. Honnan akarjátok a szükséges összeget előteremteni?

És most a politikai részről. Egész idő alatt azt követeltük, hogy az angol kormány egész Palesztina felett uralkodjon. Ha magunk fogunk felkelni azor helyek megvédésére, úgy semmi sem lesz a dologból. Nem vagyunk megszervezve. Nincsen szervezett egységünk.

Van ugyan egy program nélküli Vaad Hacirimünk, De ki fogja ezt az egész ügyet támogatni? Kérlek benneteket, hogy mondjátok meg az önvédelem küldöttjeinek a keserű valóságot.

Mi a teendő? Van egy politikai válaszuk: a légió. Ez a légió ma semmit sem ér, de meg kell teremteni a másodikat, a harmadikat. Más út nem létezik.

Meg kell mondjátok barátaitoknak: *térjetek*

vissza onnan és építsétek fel itt a már meglevő országot.

Dizengoff: Mit is mondanak a baloldaliak? „Ha nem egyeztek meg velünk, akkor is azt fogjuk tenni, amit mi akarunk”. Vizsgáljuk meg józanul helyzetünket, hogy láthassuk mi származhatik ebből a mentalitásból. Mit is hisznek tulajdonképpen ezek az emberek, hiszen az ilyenfajta tárgyalások nagy veszélyt rejtenek magukban.

Van egy Vaad Hacirimünk és egy Vaad Hazmanink. Én volnék az első, aki ellenük lépne fel, de ha már megvannak, hallgatni kell rájuk. Szigorúan meg kellett volna tiltani, hogy bármit is kezdjenek beleegyezése nélkül. Javasolom, hogy a Vaad Hacirim gondoskodjon Galilea védelméről, de kerülje el az arabokkal való ellentéteket.

J. Aharonovitz: Cionista fegyelmezettségről beszélnek itt. Én is azok közé tartozom, akik fegyelmet követelnek, de nem olyan fegyelmezettséget, mely semmittevést parancsol. A tulajdonképeni probléma: Felsőgalilea megvédésének lehetősége és szüksége.

Ez a kérdés nemcsak Galileára nézve, de az egész cionizmusra igen nagy jelentőséggel bír. Jabotinsky egy adag politikára tanított bennünket. Ennek a politikának az oltárán legjobb embereinket áldoztuk fel. Legnagyobb sajnálatomra konstátálom, hogy Ussischkin is ezek közé tartozik. De a politika sokszor megcáfol bennünket, ellenünk van. Lesznek még olyan idők, amikor a kormány azon fog fáradni, hogy az itteni népek között elégedetlenséget szítson. Akkor mégis csak a saját erőnkre utalva fogunk maradni. Ha ezt beismerjük és nem ennek értelmében cselekszünk, akkor csak játéklapda le-

szünk a franciák, angolok, egyiptomiak, arabok és szíriaiak között.

Mossinsohn azt kérdi, hogy miért nem fordulunk a Jisuvhoz? Azt felelem, hogy már évek óta egyebet sem csinálunk, mint kérünk; évek óta lelkes fiatalságot láthattok szemitek előtt, kik meghódították kolóniánkat, Ti cionistáknak kikiabáltatok magatokat és most azt hiszitek tudjátok mit kell tenni Galileában.

Eliezer Schochat: Határozottan kérem, hogy a gyűlés ne tiltsa meg az önvédelmet. Vannak kvucák, melyek évek óta dolgoznak ott. Nem volna nevetéses azoknak megvédését eltiltani? Testvéreink elhatározták, hogy megvédik önmagukat és nem hagyják el helyeiket.

Még egy pár szavam volna Jabotinskyhez. Nem tudom, hogy szükséges-e egyáltalán válaszolni neki. Feleletünket Galileában fogjuk megadni. De nem jó az, hogy Jabotinsky ur kalkulál. Véleményem szerint nagy kár, hogy két évig volt katona, mert ha ez alatt egy kvucában élt volna, akkor ma egészen más kalkulációt csinálna. Sem angolok, sem franciák nem védhetnek meg minket, csak mi magunkat. A helyet, melyet egyszer elfoglaltunk, sohasem fogjuk átadni. Aki elhagyja helyét — az áruló. Tegye mindenki azt, amit jónak lát.

Berl Katzenelsohn: Lehetséges hogy Jabotinskynek igaza van, amikor azt mondja, hogy mi nem győzhetünk. De kérdem: Miért nem ment Jabotinsky Trumpeldorhoz és társaihoz és miért nem mondotta nekik, hogy hagyják el helyeiket? Könnyebb előzetesen, stratégiailag alacsonyabbrendű helyzetet kimutatni, mint győzelmet ígérni. Régi vita ez. Olyan vita, melynél a logikus ellenérveknek nincs meg-

győző ereje. Adva van egy metódus mely számadásainkat előre lezárja — és ez a helyeknek az elhagyása — és van egy praxis, mely konokul ragaszkodik ahhoz, hogy meghódított munkafrontját megtartja és addig védje, míg a lehetetlen lehetővé válik. Csak egy módon tarthatjuk pozíciónkat: nem megfutamodni.

Sch. Hefter: Felsőgalileából jöttem. Azok küldöttek, kik nem a bünösök megállapítását követelik, hanem testvértársakat hisznek a védelemben. Akik ott vannak, nem hisznek abban, hogy másfelőlől is jöhet segítség.

Ussischkin: Jabotinsky azzal vádol, hogy nincs programom. Érthető is ez a vád, mert hiszen neki van mivel dicsekednie: légió, légió és harmadszor is légió. Jabotinsky alkalmasnak találta ezt a helyet arra, hogy a cionista szervezet „semmit nem-dolgozóinak” a fegyelemhiányt bemutassa. Talán eljön az a nap, amikor rá fognak hallgatni. De mi már ismerjük hasonló szép beszédeit.

Az egész probléma tisztán áll előttem. A cionizmus történetének egy új fejezete kezdődik. Nem az önvédelemről van szó, mint a Hasomér idejében Galileában és Judeában, ma a dolognak más színezeze van.

Eddig nem láttam itt felelősségérzetet nálatok. Én magamra vállalom a felelősséget. Mielőtt hallottam volna véleményeiteket, már elhatároztam, hogy azokat a pontokat nem hagyjuk el. Nem is tudom megérteni, hogyan lehet józan ésszel ilyesmire gondolni. Két-három embert kell választani, én is delegálok kettőt-hármat és ey a komisszió határozza meg, hogyan legyen megszerveve az önvédelem, hogyan mentsük meg Erec Jiszrael földjét.

Tel Chaj napai

A Vaad Hacirim előjáróinak pozitív állásfoglalása s a Vaad Hazmani határozata, hogy Galilea védőinek segítséget kell nyújtani, nem hozott eredményt. A munkásokon kívül majdnem senki sem ment segítségükre. Munkások és elbocsájtott katonák mentek Tel Chajba. közöttük Adar 8.-án Dr. Gere, egy amerikai legionárius, kilenc emberből álló csoportjával. Még az nap mindenki munkához átoft.

Azok az emberek, akik Adar 11-én mint Tel-Chaj védői estek el — Szara Tschizik, Deborah Drachler, Munter Scharf, Tokker, Trumpeldor — és az önvédelemnek életben maradt emberei, mind munkások voltak, akik eszmeviláguknak lényegét a munkában, az emberi kiegyenlítődésben, igazságosságban és a népek békéjében látták.

Az a Jabotinsky, ki az események előtt Galilea védelmének kérdésében lakonikus feleletet adott, aki a történetek ideje alatt is azt tanította, hogy: „Ha mi egyedül akarjuk azokat a helyeket megvédeni, ugy nem juthatunk eredményhez”, ugyanaz a Jabotinsky nem állította a nagy harc után „Tel Chaj védője”-nek nevezni magát, kisajátítani ezt a puritán nevet és Jozsef Trumpeldor és társainak nevét, kik a mi ügyünkért adták életüket, egy olyan szervezet* szimbolumának választani, mely a mi egységünk szélbontására törekszik. Amikor nyilvánosan megkérdezték, hogy miért gyalázza Tel Chaj hőseinek emlékét, volt annyifelkiereje a revizionisták atyjának, hogy Trumpeldor életben maradt barátait hozzájuk nem illő jelzőkkel illesse.

* Brith Trumpeldor

„5680 Adar 11-én esett el Trumpeldor Tel Chajban. Öt nappal azelőtt tartották Tel Avivban a Vaad Hazmani ülését, amelyen elhatározták, hogy Tel Chajba segélyt küldenek. Öt nap sem volt elég ahhoz, hogy ezt a határozatot megvalósítsák, vagy legalább is megkezdjék. Mindenesetre, legalább egy segítő csapatot kellett volna Tel Aviból Haifába küldeni, még akkor is, ha ki lettünk volna téve annak a veszélynek, hogy nem érkeznek idejekorán Tel Chajba. — Az a sok „önkéntes”, akik a Vaad Hazmani gyűlésének ideje alatt feliratkoztak a felső-galileai fontra, hogy Tel Chajt és Kfar Gileadit megvédjék, jelentkezésüket követő napokban sem parancsot, sem pénzt az utazáshoz nem kaptak.” Így írt az igaz író, Vladimir Jabotinsky, 11 évvel a telcháji események után. Ugy látszik, hogy a „Führer” nem tudja, hogy az igazságot nehezebb eltakarni, mint sztrájkot törni.

Trumpeldor és társai sirjaikban fekszenek. Becsületük és nevük kisajátítoival szemben nem tudnak fellépni, de a zsidó munkásnak hősiessége és lelkiereje Tel Chaj napjaiból örökre bevésődtek az akkori munkássajtó lapjaira. — Azok az ujságok irnak az akkori idők tetteiről, melyek még azelőtt megjelentek, hogy Jabotinsky a munkásmozgalmat becsmérelnt és rágalmazni merte volna.

Miről számolnak be Tel Chaj védőinek ujságjai ?

„5680 Kiszlev 20-án elesett Schaposchnik. Tel Chaj és Kfar Gileadi emberei Ajeleth Haschachar és Machanaim kvucáktól segítséget kértek, melyek négy embert azonnal el is küldtek. Kiszlev 25-én délről öt lovas emberünk érkezett. Tévéth elsején a támadások megisméllődtek.” A Kuntres Tévét 18-i

számában közli: „Négy különböző erejű segítség érkezett. Mindannyian helyeinken vagyunk. Ugyanabban a számban jelent meg Aharon Scheer felhívása Feiső-Galilia megvédésre. Scheer 12 emberrel, Kinereth-Daganja, — Béth Gan és Mercháviából Tel Chajba ment. Tévét hónap közepén Metullát elhagyták a parasztok. — Kfar Gileadi és Tel Chajjal az összeköttetés egyre nehezebb lett, kacára annak, hogy Alsó és Felső-Galilea között embereink állandóan utaztak. Tévéth hó vége felé érkezett meg Trumpeldor tíz emberből álló kvucájával.

Schvat 17-én elesett Scheer. A helyzet állandóan rosszabodott. Mind több és több emberünk érkezett, akiknek ellátására anyagi eszközöket kellett teremtenünk. A munkások adót vetettek ki, melyet a Vaad Haleumi határozata előtt szedtek össze. A Vaad Hazmaninek az a része, amely Jabotinsky befolyása alatt állott, sértve érezte magát és még gondolkozott. A Vaad Hazmani erre hat tagból álló bizottságot küldött a helyzet megvizsgálására. Dr. Eder, Léb Jaffe, Mose Smilansky, Hefter, Baraz és Elijahu Golomb voltak a bizottság tagjai. A munkásság azonban nem várt erre a megoldásra. Adar 3-án a Vaad Hazmani ülése előtti napon két csoport érkezett Kinerethből és egy csoport leszerelt katona. Trumpeldor halála előtti napon Meirov és Schneursohn közölték, hogy harminc ember fog jönni délről Tel Chajba és Kfar Gileadiba. — Dr. Gere — az amerikai légionárius így ír Galileából: „Szombaton, Adar 8-án kilenc emberből álló csoport érkezett Kfar Gileadiba. Vasárnap már mind-egyik dolgozott. Ugy a munkát, mint az önvédelmet megszerveztük.” (Kuntres 29, 5680 Adar 22).

A megérkezett csoportokon kívül sokan voltak

utban Kfar Gileadi felé. A fentemlitett bizottság Ajeleth Haschacharban találkozott az utolsó csoporttal, mely már határozatát nem tudta megvalósítani, mert indulásunk napján érkezett Trumpeldor halálának híre.

Szara Tschizik, aki Trumpeldorral együtt esett el Adar 6 és 11-ike között érkezett Kfar Gileadiba, dacára annak, hogy Jabotinsky bizonyítványa” szerint „abban az időben sem parancsot sem lehetőséget az utazáshoz nem adtak”. Kfar Gileadiból írt levelében Adar 11-én a következőket írja: Kfar Gileadi, 5680 Adar 11. (a levél a Haadama folyóirat II. kötetében 112 oldalon két hónappal az események után lett leközölve) Drága barátaim és barátnőim Salom. Kfar Gileadiban vagyok, ahová tegnap értünk. Pénteken Adar 8-án idültünk Ajelethből — 35 ember — akik mind el voltak látva élelmiszerral és más szükséges felszereléssel. Éjjel fél 12-kor indultunk, egyesek feltegyverkezve, mások fegyver nélkül. — Egész éjjel gyalogoltunk. Az ut érdekes volt, de nehéz. Hegyeken és sziklákon kapaszkodtunk át. Szonja és én a többiekkel együtt gyalog mentünk. Délben egykor végre Kfar Gileadiba értünk. A Chavérjaink nagyon örültek és énekeltek”.

Minek fog hinni vajjon a zsidó nép? Vladimir Jabotinskynek, aki Tel Avivban maradt, vagy Szarah Tschiziknek, aki elesett Tel Chájnál?

„Légio és nem önvédelem”. Jabotinsky 15 év után olyan dolgok felett ítélkezik, melyeket nem „követelt el”. Azon a tényen kívül, hogy valaha fegyvert hordott, semmit sem tett; ha 1921-ben Jeruzsálem megvédése jogtalan dolog volt, akkor Ja-

botinsky mentes minden jogtalanságtól. Nem is volt az Ovárosban, mikor a zavargások* kitörték, egész idő alatt az új városrészben tartózkodott, természetesen nem azért, mintha félt volna. Jabotinsky ellen szegült a palesztinai önvédelemnek, hiszen az ő véleménye szerint a Jisuv védelmére egyedül egy angol felügyelet alatt álló, az angol hadseregnek egy részét képező zsidó legió lett volna hivatott.

Az 1921 májusi jaffai események után ez a kérdés a cionista executive prágai gyűlésén lett tárgyalva. Jabotinsky, — aki az akkori executivenak tagja volt — „az önvédelem vagy légió” kérdését nyilvánosság előtt a sajtóban is vita tárgyává tette. Az executive három napon át tárgyalta ezt a kérdést. Jabotinsky akkor azon az állásponton volt, hogy nemcsak a Jisuv megvédésének, de a cionizmus megvalósításának is egyetlen eszköze a zsidó légió.

„Van pénzünk és vannak embereink — így beszélt Jabotinsky azon a gyűlésen — és mégis bevehetetlen fal előtt állunk: ez az angol hivatalnokoknak antiszemita magatartása. — A megoldás a katonai helyzetben keresendő. Samuel** bizonyára meg akarja védeni a zsidókat a pogromtól, de ő is függ generálisától. Ez a generális pedig nagyon jól ismeri katonáinak pszichológiáját és ezért nincs kedve a zsidókat megvédeni. Nekünk zsidó katonákra van szükségünk. A zsidó állandóan szurrogátumra kényszerül és azért hisz az önvédelemben a zsidó Jisuv felfegyverzésében. Óvjak benneteket attól, hogy ezt megtegyétek. Ne adjatok fegyvert

* Az 1920-as jeruzsálemi arab zendülésekről van szó.

** Sir Herbert Samuel volt palesztinai főkörmányzó.

olyan zsidó fiatalok kezébe, akik nem ismerik a katonai fegyelmet. Fegyvereket csak felnőttek kezébe adnak, akik katonai vezénylet alatt állanak. Egy tizezer emberből álló önvédelem jobban fölizgathatja az arabokat, mint kétezer főnyi zsidó katonaság. Légiónélkül lehetetlen Palesztina kolonizációja. Ezért az egyetlen út a légio felujtása. Nem tartozom azon radikálisok közé, kik a Vaad Heleumi parancsa alatt álló karhatalmat követelik. Egy pár ezer zsidó katona már hatalom, ha a brit hadseregben Anglia főparancsnoksága alatt állanak. Anélkül, hogy az angol kormány ezen ügy mögé állana." Így beszélt egykor Jabotinsky.

A munkásság véleménye : „Elsősorban is önvédelem”

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A védelem kérésének fontossága a munkásmozgalom előtt már 25 évvel ezelőtt ismeretes volt, akkor, amikor megteremtette a Hasoméret. Ugy Erec Jiszraelben, mint Amerikában önkéntes légio alakítása volt ennek a gondolatnak a folytatása. Nem véletlenül tevődött össze a légio majdnem kizárólag munkásokból. Hiszen az Achdut Haavoda, a háború után is követelte a légiót és alapítógyűlésén (5679 Adar I. 26-tól 30-ig) a következő határozatot fogadták el: „A konferencia elismeri, hogy az országban a zsidó légio létezése nemzeti szükségesség”.

A második konferencia Kinerethben (5680 Szivan 26-tól 29-ig) leszögezte, hogy: „A zsidó védelmi szerv megteremtésében elsőrendű nemzeti szükségességet lát és követeli az Achdut Haavoda de-

legátusaitól, hogy Londonban gondoskodjanak ezeknek a csapattesteknek újboli mozgósításáról”.

De nemcsak az Achdut Haavoda ismerte el és fogadta el ezt az álláspontot. 5680-ban az országban járt a Poalé Cion egy delegációja, melyben Schirkin és Finemann Amerikából, Nir Legyelországból, Rewutzky és Efrati Oroszországból és Pintschok Litvániából vettek részt. Ennek a delegációnak beszámolójában, melyben a kolonizáció és politika minden kérdésével foglalkoztak, egy egész fejezet lett a légiók történetének szentelve. Azt követelték, hogy a zsidó légiókat újra meg kell teremteni. (Haadama 9. füzet 304. oldal) A delegációnak jobb és baloldali tagjai írták alá ezt a követelményt, amikor még a Poalé Cion világszervezete nem volt kettészakadva.

Azonban az Achdut Haavoda és vele a Poalé Cion delegációjának is az volt az álláspontja, hogy a légió megalakítása előtt meg kell szervezni az önvédelmet. A kinerethi Achdut Haavoda konferencia, mely a zsidó önvédelem megteremtését határozta el, azt is kimondotta, hogy az Achdut Haavoda a Hasomértől örökölt fontosság és történelmi felelősség tudatában magára vállalja az önvédelem ügyeinek rendezését, a munkások e müben való részvételének szervezését, a palesztinai önvédelem nemzeti és szociális tartalmának, megbízható munkások nagy rétegének bevonásával való biztosítását, olyan munkások bevonásával, akik az önvédelem minden feladatában, légiók alapításában és a rendőrségben hajlandók résztvenni.”

A konferencia a Hasomér által választott tanácsnak ad meghatalmazást, hogy az Achdut Haavoda Vaad Hapoéljával (munkabizottságával) az

önvédelmet megszervezze. Még a légió létezésének idején is az volt az Achdut Haavoda véleménye, hogy a Jisuv megvédését nem lehet egyedül a légiókra bízni, mert nincs meg a garancia arra, hogy azokra a helyekre lesznek küldve, ahol a Jisuvnak szüksége van rájuk. Az 1920-as husvéli keserves kísérletezés igazolta az Achdut Haavoda álláspontját. Még létezett a zsidó légió, mikor az első zavargások kitörték, azonban tehetetlen volt, mert az angol parancsnok nem adta beleegyezését a beavatkozáshoz.

Amikor az 1921-es májusi zavargások után a prágai ülésen Jabotinsky szembehelyezkedett az önvédelem gondolatával és a légiót állította be a Jisuv biztonsága fenntartójának, a cionizmus megvalósítójának, akkor jelen sorok írója a következőben fejezte ki a munkásság álláspontját ezzel a véleménnyel szemben.

„Szükségünk van a zsidó legióra. A cionista executive ezirányu pozitív törekvéseit mindenben támogatjuk. De nem vagyunk biztosak abban, hogy lesz légiónk. Én a magam részéről is szkeptikus vagyok, de nem kételkedem abban, hogy morális jogunk van Palesztinában zsidó légiót felállítani. Az országhoz való jogunk egy nép joga és nem egy kisebbségé, épen azért saját erőnkől kell jogainkat megvédenünk. A kérdés az, hogyan valósítható meg ez a védelem. Ebben a pontban már nem értek egyet Jabotinskyvel, aki azt hiszi, hogy csak egy légió védhet meg bennünket. Ezzel szemben mi nem vagyunk biztosak a légió védő erejében még akkor sem, ha csak zsidókból tevődik össze, míg nem zsidó, hanem angol parancsnokság alatt áll.

Jabotinsky a légió utáni vágyát az angol de-

nerálisok lélektanával magyarázza. Azonban ezeknek a lélektana az én véleményem szerint tiltakozni fog az ellen, hogy zsidó környéken zsidó légiót vegyenek igénybe. Csak a zsidó önvédelem képes kolóniáinkat megvédeni."

Ez nem csak e sorok írójának volt a véleménye, hanem megbízójának, az egész munkásmozgalomnak az álláspontja, mely az Angliára támaszkodó Jabotinskyvel szemben a cionizmus első törvényeként hirdette hogy: „Im én ani li, mi li?” (Ha nem én magamért, ki értem?)

A munkásság harca az országért

Jabotinsky egyik legutóbbi „Védők és védők” című cikkében (Verteidiger und Verteidiger) kimutatja, hogy minden időkben a munkások védtek meg a Jisuvot. És azt kérdi: „Miért? Mi okból? Talán a többiek olyan félénkek?” (Chazit Haam, 1933 január 6.-i száma) Meg is válaszolja a kérdést: „A munkások ezt az ügyet is monopoliumnak vetik — a munkásság monopoliumát meg kell törni.”

Nem tagadjuk, hogy a palesztinai munkás miduntalan magára vette a mocsárszáritás, a legnehezebb munkák elvégzésének, az éhezésnek, a munkanélküli tengődésnek a „monopoliumait”. De eddig még sohasem láttuk, hogy azok a zsidó költők, melyeknek harcát Jabotinsky vezeti, valaha is igényt tartottak volna erre a monopoliumra, Végeredményben igaz az, hogy a cédrust is fogja a tűz, az „igazi légió”, melyet Jabotinsky maga vezetett át Angliából, szabóknak a „monopoliuma” volt. Fel kell vetnünk a kérdést, hogy hol voltak a whitecha-

pelé kereskedők és gyárosok? Miért nem adta meg a „légiók megteremtője” — ahogy Jabotinsky magát ismert szerénysége folytán nevezi — a középosztálynak és gazdag embereknek a lehetőségét arra, hogy résztvehessenek a légiójában. „Miért? Mi okból? Talán a többiek olyan félénkek?”

Világos tehát, hogy az angliai és palesztinai zsidó polgár nem nagyon akart a légióba lépni, vagy más veszélyes helyre menni. Jabotinsky meséje, hogy 1929-ben „barátljainak nem lett megengedve, hogy megszervezzék magukat és megkapják az őket megillető helyeket”, maradék nélkül valótlanság. A „Chazit Haam”, a palesztinai revizionisták lapja, mely az erről szóló cikket a varsói „Moment”-ből vette, nem merte ezt a megállapítást így, ebben a formában visszaadni, mert ott azonnal felismerték valódi karakterét. Jabotinsky tudja, hogy a Galut ujságaiban mindent elmesélhet. Library Cluj

25 évvel ezelőtt, amikor a palesztinai munkások először szervezték meg a Jisuv önvédelmét és megteremtették a Hasomért, akkor a hatalom a polgárok kezeiben volt. A munkás idegen volt és meg volt fosztva minden jogától. Nem választhatott és nem választhatták meg. Számuk kicsiny volt és a zsidó gazdaságok munkáját sem zsidó kezek végezték. Jabotinsky társadalmi ideálja csúcsponton állott. A zsidó polgár volt az egyeduralkodó a Jisuv ügyeiben. A Hisztadrut sem létezett akkoriban. Költségvetés sem létezett, t. i. munkáskolonizáció részére kiutalt költségvetés. Az akkori polgári rétegek költségvetése „az ismert báró” által lett fedezve, mely lény ellen a „Basta” írója természetesen soha sem tiltakozott.

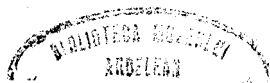
Hogyan oldották meg a polgári egyeduralko-

dók a Jisuv megvédésének kérdését? Különböző beduin törzsek tolvajait és rablóit fogadták fel és szerződtek a Jisuv őrzőinek és védőinek. Akkor nem kérdezte Jabotinsky, hogy: „Miért? Mi okból? Talán a polgárok olyan félenek?”

Ennek a polgárság által alapított lealacsonyító védelemnek a munkásság könyörtelen harcot üzent. A zsidó munka zászlójával együtt emelték magasra a zsidó őrség és önvédelem lobogóját is. A Jisuv becsületéért vallott hitünkben magas árat fizettek: *Israel Korngold, Berele Schweiger, A. I. Baral, Jecheskel Nisanow, David Zacharov, Méir Chasanovitz, Lewiathan Friedmann, I. Feldmann, Eliezer Finkelstein, Zohar, M. Portugali, Zwi Becker, M. Segallowitz, I. Schullmann, Sara Tschizik, Efraim Tschizik, Joséf Trumpeldor*, midannyian a munkásság „monopoliumának” áldozatai, melyet az önvédelem vállalásával vettek magukra.

„A védők és védők” című cikkében, mely a „Chalucok és Chalucok” című írásnak volt programlikus folytatása, Jabotinsky igyekszik a középosztály fejébe verni a chalucok iránti félelmet, akik szerinte képesek lennének arra is, hogy az „arab vadakkal” egyesüljenek. Felteszi a kérdést: „Nem veszedelmes ez a helyzet? Nem olyan kérdés ez, amelyről sokat kellene gondolkozni?”

Hiába emlékezünk itt nevekre, Trumpeldor és Tschizik neveire írja Jabotinsky; olyan emberek ők, kik azokban a napokban megmutatták, hogy egy fiatal cionista munkásság lelkes hívője lehet anélkül, hogy magáévá tenné annak speciális érdekeit. Természetes, hogy mindez retorikusan van elgondolva. Mindezt Jabotinsky maga is jól tudja. Már 25 évvel ezelőtt is a munkásság módszerei ellen

irt, mikor a rison löcioni pincékben sztrájk tört ki: „Palestínának olcsó zsidó munkára van szüksége s nemcsak a munkabér tekintetében olcsó munkára, hanem számos egyéni érdekről való lemondás tekintetében is.”

Azok a mély zsidó meggyőződésű munkások, kik a Hasomért alapították, az önvédelmet és önkéntes légiót szervezték, nem csak általános dolgokért harcoltak, hanem szociális helyzetük javításáért is. A cionista rétegekben folytatott harc: a mindennapi munkában, a zsidó munkás megszervezésében, szakmaszerinti egyesülésben, pozíciók meghódításban, a munkáskolonizációban, a nemzeti jogokért a városban és falun folytatott harcokban, a bevándorlás kiszélesítéséért vívott küzdelemben, a bevándorlók produktivizálásának folyamatában, a Hechaluc megteremtéséért és tökéleteseítéséért folytatott munkásságban, kulturális ujjáteremtésben, héber nyelv regenerálásában, nyílt és örökös harcos törekvéseiben jutott kifejezésre, hogy a zsidó munkát a népi élet, ország és gazdaság minden megnyilvánulásába bevezessék. Ezek a posztulátumok szabták meg a zsidó munkásnak Palestínában egy új, dolgozó közösség megteremtéséhez vezető utját.

Összefoglalás

Nem volt tehát véletlen, hogy épen a zsidó munkás teremtette meg az önvédelmet és állott annak legelső soraiban. Épen ugy, amint abban az sem lehetett véletlen, hogy a zsidó munkások voltak legelhatározottabb harcosai a nyelv ujjáéledésének és a regenerálódott nemzet több javainak. A

zsidó munkásmozgalomban koncentrálódik a nép felszabadulási akaratának történelmi tartalma minden mélységében. A megváltás gondolatának nagy hirdetői a cionizmusban nem csak a nép egy kérdésének megoldását látták, hanem olyan mozgalmat, melyet a népi élet minden gondja, szüksége és feladata tölt ki. A cionizmus az ő szemeikben nem csak az országba való visszatérést, hanem a megjavított életet is jelentette. A cionizmus nem csak geográfiai újratelepülés, hanem mindenek előtt társadalmi ujjáépítő folyamat. Nemcsak Mozes Hess, de Herzl Tivadar, polgárság gyermekei is új társadalmat láttak maguk előtt, mely a cionizmus megvalósításain keresztül épül. Az sem véletlen, hogy mindazok, akik Trumpeldor emlékét mocskolják, jogtalanul diszitik magukat Herzl nevével is. A revizionista koncepció, csak egy szem a láncban, mely a megváltás gondolatának fogadóit fejté egybe, egy szemé annak a láncnak, mely a zsidó munkás elleni gyonyolódásból, nemzsidó védő gárdák szervezéséből, idegen erők jóakaratóban való bizásból, burkolt spekulációból, az effendik és muftik zsidó kolonizáció és bevándorlás elleni háborujának megerősítéséből, ak munkás és néptömege polgárjogainak meglagadásából, a gazdasági és politikai kihasználási módszerek felépítéséből tevődik össze. Ez a lánc zsidók és zsidók közé teremti szakadékot, munkás és munkás közé von határt, a nép közös erőfeszítését gyengíti és ássa alá, mely közös erőfeszítés, megváltás, szabadság, felszabadulás, belső egyensúly és béke, szabad emberek teremtő lehetőségeiért küzd.

A cionizmus messiánisztikus mozgalom. A zsidó nép hosszú, szerencsétlen periodusok alatt is,

melyekhez hasonló nincsen az emberi történelemben, rendületlenül ápolta az emberiség megváltásának országvilágot átfogó gondolatát. Támadtak ugyan időről időre hamis proféták, akik a nép hitét és reménységet csallák meg, de a nép belső tartalmának ereje mindig győzedelmeskedett a hazugságokon. A nagy álom nem csak délibáb volt: belső és külső, mély szükségszerűségből, törvényszerűségből támadt, a nélkülözések és az erő tapasztalatait egyesítette magában. A cionizmus magára vállalta a nehéz küldetést, hogy a régi álmot valóra váltsa, s a mi generációnknak adatott meg, hogy átélje a megvalósítás kezdő periodusait.

Hamis proféták — akik a zsidó történelem használhatatlan maradékain élösködnek, akik sötét reakciós erők nevében prédikálnak — a cionizmusban is vannak. Törekvésük arra irányul, hogy a népmozgalmat, megfosszák emberi ideáljaitól, szabadságakarásától és kulturörökségétől, hogy egy vérrel, gyalázzattal, szolgasággal telített uralom alá hajtsák, melynek minden reménye annak a múltnak külső, lélektelen kereteihez fűződik, mely kihuzta a nép lábai alól a talajt.

A zsidó munkás — a jövő hirnöke, — aki magába szivta a zsidó történelem fájdalmainak és vágyódásainak minden örökségét, aki egész súlyával a valóság és a mindig megújuló realitások földjén áll, — tiszta és egyetlen megbízható utját a népben szunnyadó teremtőerők, az önmegvalósítás lendítőerejének felébresztésében és mozgósításában látja.

— Vége —

